

Obsah

66
březen • 2010

ČMS	■ 2	
Joint Mathematical Conference CSASC 2010		■ 9
XIII. valné shromáždění ČMS	■ 11	
SVOČ v matematice 2008	■ 15	
SVOČ v matematice a informatice 2009		■ 19
SVOČ 2010	■ 23	
JČMF	■ 24	
Sjezd JČMF	■ 24	
Odborná skupina Organizace výzkumu		■ 24
EMS	■ 26	
Z obsahů EMS Newsletter č. 67–71		■ 26
ICM 2010	■ 28	
Česká digitální matematická knihovna DML-CZ (<i>Jiří Rákosník</i>)		■ 29
Sloučíme fyziku s chemií? (<i>Jindřich Bečvář</i>)		■ 32
A přece se točí! Ale naopak! aneb Ať žije přírodovědné vzdělání! (<i>Jindřich Bečvář</i>)		■ 35
Teorie nevzdělanosti (<i>Jindřich Bečvář</i>)		■ 37
Svatí patroni matematiků a informatiků (<i>Jitka Zichová</i>)		■ 42

Zápis ze 165. (7.) schůze výboru ČMS dne 29. října 2008

Přítomni: *J. Bouchala, J. Fiala, J. Franců, P. Gírg, J. Kratochvíl, O. Krupková, B. Maslowski*

Omluveni: *D. Hlubinka, E. Pelantová, J. Rákosník*

Schůzi vedl předseda ČMS J. Kratochvíl podle programu:

- 1) Zpráva o kongresu EMS
- 2) Zpráva o SVOČ
- 3) Medaile JČMF
- 4) Registrace IČO
- 5) Členská základna
- 6) Různé

1. J. Kratochvíl poděkoval všem, kdo se podíleli na přípravě návrhu pro pořádání Evropského matematického kongresu v Praze v roce 2012. Tento návrh představila Radě EMS na zasedání v Utrechtu česká delegace ve složení J. Kratochvíl, J. Nešetřil, H. Polišenská a R. Šámal.

V tajném hlasování Rady EMS byl vybrán návrh Polské matematické společnosti, takže 6. evropský matematický kongres bude svolán do Krakova.

Dále J. Kratochvíl předložil ke zvážení, zda by česká matematická komunita měla zájem o pořádání kongresu IMU v roce 2014. Vzhledem k tomu, že Praha nenabízí dostatečně velké a přitom cenově dostupné zázemí pro světový kongres, rozhodl se výbor prozatím neusilovat o pořádání světového kongresu.

2. J. Kratochvíl referoval o průběhu závěrečné konference letošního ročníku SVOČ. Zvláště ocenil, že záštitu nad SVOČ převzal rektor Masarykovy univerzity J. Zlatuška a že se organizátorům podařilo získat podporu od sponzorů. Jmenovitě poděkoval D. Hlubinkovi, že zprostředkoval uhrazení cen pro vítěze spojené sekce (S3+S4) Teorie pravděpodobnosti a matematická statistika a Ekonometrie a finanční matematika jako dar od společnosti Deloitte Česká republika. Výbor hodlá usilovat o získání dalších sponzorů, mj. i pro jednotlivé sekce, jako tomu bylo letos u sekce (S3+S4). Po zkušenostech pořadatelů s obtížemi spojenými se získáváním dotace na organizační náklady pro účastníky soutěže (ubytování, strava) výbor navrhl zvážit změnu modelu financování. Jednou z možností je zavedení vložného, které by bylo účtováno jednotlivým fakultám, dle počtu přihlášených soutěžících.

Závěrečnou konferenci jubilejního 10. ročníku SVOČ uspořádá Univerzita P. J. Šafárika v Košicích. Předsedou organizačního výboru je M. Hornák.

3. J. Kratochvíl oznámil, že výbor Jednoty připravuje novou edici pamětních medailí. Při této příležitosti bylo nabídnuto vědeckým sekcím, zda nemají zájem o edici svých oborových medailí. Cena grafického návrhu je cca 35 tis. Kč za jednu stranu a cca 300 Kč za kus při minimální zakázce 500 ks.

Dále předsednictvo Jednoty vybědlo ČMS, aby nominovala dva české matematiky, kteří by byli vyobrazeni na nové medaili. Dosavadní medaile nese portréty matematiků K. Petra a B. Bydžovského. K otázce, zda si má ČMS nechat vyrazit novou edici medailí, J. Kratochvíl uvedl, že ČMS má zásobu více než 100 kusů pamětních medailí z minulé edice, které ovšem nesou insignie Jednoty československých matematiků a fyziků, což někteří laureáti mohou považovat za již nevhodné. Na druhou stranu, cena nová edice ve výši cca 185 tis. Kč by „pohltila“ příjmy ČMS na několik let.

Přítomní rozhodli, že o otázce, zda má být vydána nová edice medailí ČMS, i o nominaci bude rozhodnuto e-mailovým hlasováním.

4. J. Fiala informoval přítomné, že o IČO lze zažádat přímo na ČSÚ, aniž by bylo nutné registrovat ČMS na Ministerstvu vnitra jako občanské sdružení, neboť ČMS je ustanovena jako organizační složka Jednoty s vlastní právní subjektivitou. Výbor pověřil J. Fialu, aby vyřídil přidělení IČO a předal je hospodáři L. Pickovi, aby mohl dále jednat o zřízení internetového bankovníctví.

5. J. Fiala seznámil výbor s žadateli o členství ve společnosti:

7401 Ing. Karel Dedecius (VŠTE Č. Budějovice)

7403 Jakub Marian (student)

7413 Patrik Čermák (student)

7414 RNDr. Jitka Jablonická (Gymnázium Kunovice)

7464 Ing. Václav Fiala (ZČU Plzeň)

RNDr. Radovan Daniel (Quistor Central Europe)

Všichni jmenovaní byli jednomyslně přijati, R. Daniel formálně od data přijetí Jednotou.

Ukončení členství:

3293 prof. RNDr. Alexander Ženíšek, DrSc. – na vlastní žádost

1181 RNDr. Antonín Sochor, DrSc. – úmrtí

0046 RNDr. Vojtěch Bartík, CSc. – pro neplacení členských příspěvků

2961 doc. RNDr. Martin Holodniok, CSc. – pro neplacení členských příspěvků
Společnost má k 29. říjnu 2008 celkem 426 členů.

6. Různé

- J. Kratochvíl informoval přítomné o zařazení členského časopisu Jednoty Pokroky matematiky, fyziky a astronomie na seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR¹). Tento seznam má být využíván při hodnocení těch výsledků výzkumu a vývoje podporovaného z veřejných prostředků, které jsou vykazovány jako články v českém odborném periodiku. Přítomní vyjádřili obavy, že zařazení Pokroků mezi odborné časopisy se může ukázat jako kontraproduktivní při poukazování na to, že seznam obsahuje časopisy jiných oborů, jejichž přínos výzkumné práci je diskutabilní.

- P. Girg oznámil, že 23.–26. března 2009 bude v Plzni uspořádána konference International Conference on Interdisciplinary Mathematical & Statistical Techniques.

Zapsal: J. Fiala

¹) viz <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=495942>

Zápis ze 166. (8.) schůze výboru ČMS dne 18. března 2009

Přítomni: *J. Bouchala, J. Fiala, P. Gírg, D. Hlubinka, J. Kratochvíl, O. Krupková, E. Pelantová, L. Pick, J. Rákosník*

Omluveni: *M. Čadek, J. Franců, M. Krbec, B. Maslowski*

1. J. Kratochvíl oznámil, že 10. ročník SVOČ byl vyhlášen Slovenskou matematickou společností JSMF spolu s ČMS JČMF a Slovenskou infromatickou společností pod názvem SVOČ v matematice a informatice. Dal ke zvážení, zda by rozšíření o informatiku mělo zůstat i v příštích letech a zda by bylo vhodné přizvat ke spolupráci Českou společnost pro kybernetiku a informatiku. Výbor k této otázce nezaujal žádné stanovisko.

Závěrečná konference letošního ročníku SVOČ se uskuteční ve dnech 27.–29. května 2009 v Košicích. Porotci za ČMS budou navrženi až podle počtu sekcí. Výbor schválil nákup publikací z edice Dějiny matematiky jako cen pro soutěžící, a to v celkové ceně cca 10 tis. Kč.

2. J. Fiala oznámil, že ČMS byla dne 12. prosince 2008 zaregistrována jako ekonomický subjekt a bylo jí přiděleno IČO 75154501.

3. L. Pick přednesl stručnou zprávu o hospodaření ČMS v r. 2008. Aktiva sekce k 18. 3. 2009 činí 426 816,37 Kč. O zřízení internetového bankovníctví se jedná.

4. Výbor ČMS rozhodl odložit novou edici matematických oborových medailí JČMF na neurčito.

5. V návaznosti na úspěšnou organizaci Matematického víkendu EMS v roce 2004 (Praha), dvou česko-katalánských matematických konferencí v letech 2005 (Praha) a 2006 (Barcelona), slovensko-rakouské matematické konference v roce 2007 (Podbanské) a rakousko-slovinsko-katalánsko-česko-slovenské konference o diskrétní matematice v roce 2008 (Vídeň) zveme posledně jmenované národní matematické společnosti ke spolupřátání konference v Praze ve třetím lednovém týdnu roku 2010. Přítomní členové výboru přislíbili, že se v rámci svých odborností budou podílet na organizaci jednotlivých programových sekcí.

6. J. Fiala seznámil výbor s žadateli o členství ve společnosti:

7472 Ing. Jakub Šístek, Ph.D. (MÚ AV ČR, Praha)

7489 Ing. Dušan Teichmann, Ph.D. (VŠB-TU Ostrava)

Oba jmenovaní byli jednomyslně přijati.

Ukončení členství:

7002 Mgr. Aleš Krob – na vlastní žádost

2120 RNDr. Eva Nováková, CSc. – na vlastní žádost

3016 RNDr. Eva Sovjácová – na vlastní žádost

2837 doc. Ing. Nina Častová – na vlastní žádost

1528 RNDr. Jaromír Krys, CSc. – na vlastní žádost

0292 RNDr. Miloslav Zelenka, CSc. – úmrtí

7175 Mgr. Zbyněk Urban – na vlastní žádost

3394 RNDr. Milan Konečný – pro neplacení členských příspěvků

Společnost má k 18. březnu 2009 celkem 421 členů.

Zapsal: *J. Fiala*

Zápis ze 167. (9.) schůze výboru ČMS dne 22. června 2009

Přítomni: *J. Bouchala, J. Fiala, P. Girg, J. Kratochvíl, L. Pick, M. Tvrdej*

Omluveni: *J. Franců, M. Krbec, O. Krupková*

Schůzi vedl předseda ČMS J. Kratochvíl podle programu:

- 1) Zpráva o SVOČ
- 2) Konference českých matematiků
- 3) Členská základna
- 4) Různé

1. J. Kratochvíl podal zprávu o závěrečné konferenci 10. ročníku SVOČ. Tu uspořádala ve dnech 27.–29. května 2009 Univerzita P. J. Šafárika v Košicích. Do soutěže bylo podáno celkem 60 prací, které byly rozděleny do 9 sekcí. Oproti předchozím ročníkům byli vítězi vyhlášeni v závěru soutěžního dne, do budoucna by závěrečná konference mohla být pořádána jako dvoudenní. J. Bouchala zjistí možnost uspořádat závěrečnou konferenci SVOČ 2010 na VŠB–TU v Ostravě.

2. J. Kratochvíl oznámil, že XI. konference českých matematiků se uskuteční ve dnech 18.–22. ledna 2010 na MFF UK v Praze. Konference bude spolupořádána s partnerskými matematickými společnostmi, a to se slovenskou, slovinskou, rakouskou a katalánskou. Během léta budou osloveny partnerské matematické společnosti a vyzvány k navržení sekcí. Sekce budou připraveny vždy ve spolupráci ČMS s alespoň jednou další matematickou společností. Za každou ze společností bude v přípravném výboru příslušné sekce alespoň jeden zástupce. Součástí návrhu sekce má být i výběr plenárního řečníka za sekci. Kromě vědeckého programu hodláme připravit panelové diskuse např. k tématům hodnocení vědy, digitalizaci matematických textů apod.

Náklady na pobyt zvaného řečníka uhradí pořadatelé sekcí. ČMS zajistí pronájem prostor a banket. Ubytování bude účastníkům nabídnuto prostřednictvím cestovní agentury. Přípravou webových stránek konference byl pověřen J. Fiala.

Během konference českých matematiků bude svoláno 13. valné shromáždění ČMS JČMF. J. Kratochvíl vyzval přítomné k podávání návrhů na kandidáty do nového výboru.

Organizací soutěže mladých matematiků byl pověřen B. Maslowski.

3. Členská základna. J. Fiala seznámil výbor s žadateli o členství ve společnosti:

7115 Richard Urban (student Gym. Josefa Resslera, Chrudim)

7404 Karel Břinda (student FJFI ČVUT, Praha)

7396 RNDr. Šárka Hošková (KMF FVT UO, Brno)

7406 Mgr. Dalibor Kott (neuveďeno, Brno)

7480 Mgr. Silvie Bělašková (FAI UTB, Zlín)

4484 doc. RNDr. Petr Lachout, CSc. (MFF UK, Praha)

7500 RNDr. Pavel Krejčí, CSc. (MÚ AV ČR, Praha)

7501 PhDr. Jiřina Novotná (PedF MU, Brno)

7502 Mgr. Jiří Pecl (MU, Brno)

7472 Mgr. Marta Šibová (VÚP, Praha)

2882 RNDr. Vladimír Vetchý, CSc. (KMF FVT UO, Brno)

Všichni jmenovaní byli jednomyslně přijati.

Ukončení členství:

- 3691 RNDr. Jan Pavelka, CSc. – úmrtí
- 7143 Jan Kučera – na vlastní žádost
- 3103 Jan Kadlec – pro neplacení členských příspěvků
- 5971 prof. Bohumil Cenk – úmrtí
- 6771 Martin Chvoj – pro neplacení členských příspěvků
- 6894 Petra Šindelářová – pro neplacení členských příspěvků
- 6961 doc. RNDr. Jiří Reif, CSc. – úmrtí

Byly srovnány rozdíly v členských databázích Jednoty a ČMS.

4. Různé

- M. Tvrđý připomněl, že v termínu chystané konference českých matematiků bude v Děčíně odhalena pamětní deska rakouskému matematiku českého původu Johannu Radonovi (1887–1956).
- J. Kratochvíl přednesl výzvu kol. Frant. Procházky k nabízení témat pro středoškolskou odbornou činnost v matematice. Výbor se k výzvě připojil a předá ji oběžníkem členům ČMS. Dále výbor rozhodl nabídnout prostor na stránkách ČMS ke sběru témat.
- L. Pick informoval o chystaném překladu knihy D. R. Hofstadtera *Gödel, Escher, Bach: an Eternal Golden Braid* přizval přítomné i další členy ČMS k překladatelskému týmu.

Zapsal: *J. Fiala*

Zápis ze 168. (10.) schůze výboru ČMS dne 11. listopadu 2009

Přítomni: *J. Bouchala, J. Fiala, J. Franců, D. Hlubinka, J. Kratochvíl, O. Krupková, B. Maslowski, L. Pick, J. Rákosník*

Omluveni: *M. Čadek, M. Krbec, O. Krupková, E. Pelantová*

Schůzi vedl předseda ČMS J. Kratochvíl podle programu:

- 1) SVOČ
- 2) Soutěž o cenu ČMS
- 3) Konference českých matematiků
- 4) Valné shromáždění ČMS
- 5) Sjezd Jednoty
- 6) Členská základna
- 7) Různé

1. J. Bouchala navrhl, aby soutěžní část i předání diplomů na závěrečné konferenci příštího ročníku SVOČ proběhlo v jeden den, a to 27. května 2010, což výbor odsouhlasil. Nad soutěží převzal záštitu rektor VŠB–TU v Ostravě prof. Ivo Vondrák. Pořádající univerzita uhradí ubytování a stravu účastníků. ČMS zajistí ceny vítězům. Soutěž bude vyhlášena v listopadu tr. Bylo dohodnuto, že práce budou podávány jen elektronicky, a to prostřednictvím webu ČMS. Postačí, aby soutěžící přivezli jeden výtisk své práce až na závěrečnou konferenci.

2. B. Maslowski uvedl, že do soutěže o cenu ČMS bylo zasláno deset přihlášek. Výbor schválil porotu soutěže ve složení J. Kurzweil, B. Maslowski a A. Pultr.

Výbor doporučil projednat na valném shromáždění změnu propozic soutěže, aby bylo možné přihlásit i práce se zahraničními spoluautory do 35 let, za zachování podmínky, že soutěžící je Čech nebo v českých zemích působící mladý matematik.

3. J. Kratochvíl informoval o posunu termínu XI. konference českých matematiků, a to na 22.–27. ledna 2010. Konferenci dotuje MFF UK bezplatným pronájmem poslucháren. Uzávěrka návrhů sekcí je 15. listopadu.

Navržené sekce a organizátoři (doplněno 19. listopadu):

Discrete Dynamical Systems – J. Bobok (FSV ČVUT Praha), A. Gasull (UA Barcelona)

Triangulated Categories – J. Rosický (PřF MU, Brno), C. Casacuberta (UB Barcelona)

Mathematics of Secret Sharing – F. Matúš, JCMF (ÚTIA AV ČR, Praha), C. Padro (UPC Barcelona)

Mathematical Physics – P. Exner (ÚJF AV ČR, Praha), G. Teschl (UW Vídeň)

Stochastic Analysis – B. Maslowski (MFF UK Praha), M. Sanz-Solé (UB Barcelona)

Enumerative and Analytic Combinatorics – M. Klazar (MFF UK Praha), M. Drmota (TU Vídeň)

Real and Functional Analysis – L. Pick (MFF UK, Praha), J. M. Pedret (UA Barcelona)

Discrete Mathematics and Combinatorics – J. Kratochvíl (MFF UK, Praha), R. Nedela (ÚMI UMB, Banská Bystrica), T. Pisanski (LU Ljubljana), O. Serra (UPC Barcelona)

4. Valné shromáždění ČMS bude svoláno na neděli 24. 1. 2010 dopoledne. Přípravou voleb do nového výboru byl pověřen J. Fiala. Členové ČMS budou vyzváni oběžníkem, aby podali do 30. listopadu své návrhy na kandidáty. Výbor zvážil možnost elektronického hlasování. Prozatím nebylo rozhodnuto, jak bude elektronické hlasování uskutečněno a zda vůbec.

5. Sjezd Jednoty se uskuteční v hotelu Technik v Lázních Bohdaneč ve dnech 28. a 29. června 2010. Výbor navrhl za ČMS následující kandidáty do sjezdových komisí: B. Maslowski (programová k.), J. Bečvář, M. Tvrđý (k. pro vyznamenání), J. Rákosník a J. Kratochvíl (volební k.).

6. Členská základna. J. Fiala seznámil výbor se dvěma žadateli o členství ve společnosti:

7507 RNDr. Jaromír Dobrý (KMA FAV ZČU, Plzeň)

7511 Luboš Baláš (invalidní důchodce, Praha)

Dr. Dobrý byl přijat, u druhé přihlášky doporučil výbor nejprve ověřit, zda si je kol. Baláš vědom výhod a povinností člena ČMS a jeho žádost odložil na příští schůzi.

Ukončení členství:

3691 doc. RNDr. Felix Koschin, CSc. – úmrtí

1217 prof. RNDr. Štefan Schwabik, DrSc. – úmrtí

7158 Anna De Mier – na vlastní žádost

3711 Ing. prom. mat. Bohumil Louvar – na vlastní žádost

7115 Richard Urban – na vlastní žádost
6778 Adolf Vojta – pro neplacení členských příspěvků

7. Různé

- V mezidobí byla udělena oborová matematická medaile prof. RNDr. Václavu Dupačovi, DrSc., za jeho celoživotní zásluhy u československou a českou matematiku.
- Výbor odsouhlasil nákup knih z edice historie matematiky ve výši 30 tis. Kč.
- L. Pick pozval přítomné na koncerty skupiny Humbuk ve dnech 7. prosince (MFF UK, Sokolovská) a 7. ledna (MFF UK, Malostranské nám.). J. Kratochvíl se přidal s pozvánkou na přednášku M. Druckmüllera o činných sopkách v Chile, která se uskuteční dne 1. prosince od 19 hod v malostranské budově MFF UK.

Zapsal: *J. Fiala*

Zápis ze 169. (11.) schůze výboru ČMS dne 21. prosince 2009

Přítomni: *J. Bouchala, J. Fiala, D. Hlubinka, J. Kratochvíl, O. Krupková, B. Maslowski, E. Pelantová, L. Pick, J. Rákosník, M. Tvrđý*

Omluveni: *P. Girg, M. Čadek*

Schůzi vedl předseda ČMS J. Kratochvíl podle programu:

- 1) SVOČ
- 2) Soutěž o cenu ČMS
- 3) Konference českých matematiků
- 4) Valné shromáždění ČMS
- 5) Členská základna

1. Na návrh J. Bouchaly výbor odsouhlasil, aby soutěžní práce byly podávány pouze elektronickou cestou ve formátu PDF. Soutěžící budou vyzváni, aby vytištěný exemplář práce přivezli až na závěrečnou konferenci. Výbor souhlasil, aby byl v názvu SVOČ ponechán obor informatika, jak bylo zavedeno v roce 2009. Uzávěrka přihlášek prací byla stanovena na pátek 30. dubna 2010. Upravené propozice a instrukce k podání prací budou bezprostředně vystaveny na stránce SVOČ <http://svoc2010.vsb.cz>.

2. B. Maslowski uvedl, že do soutěže o cenu ČMS bylo zasláno deset přihlášek. Jedna přihláška nebyla přijata, neboť byla podána po termínu. Porota soutěže dále vyřadila jednu z podaných prací J. Spurného, neboť spoluautor J. Kalenda přesáhl věkový limit 35 let. Výbor schválil stanovisko poroty a rozhodl o udělení čtyř cen. Ceny budou předány na valném shromáždění ČMS a laureáti budou vyzváni, aby přednesli příspěvek na plenární sekci konference CSASC v neděli 24. ledna 2010.

B. Maslowski navrhl, aby v dalších kolech soutěžící podávali své přihlášky do soutěže elektronickou cestou.

3. Do odborného programu konference CSASC přibyla 10. sekce „Discrete Algorithms and Computational Complexity“. Výbor schválil časy plenárních a doprovodných přednášek. Pořadatelé sekcí budou vyzváni, aby sestavili program

svých sekcí dle schváleného schématu. Výbor schválil, že ČMS uhradí ubytování plenárním řečníkům.

4. Výbor schválil změnu termínu konání valného shromáždění ČMS, a to na pátek 22. ledna 2010 v 18 hodin. Výbor vyslovil souhlas se seznamem kandidátů do výboru ČMS předloženým J. Fialou.

5. Členská základna. J. Fiala seznámil výbor s jedinou žadatelkou o členství ve společnosti:

6590 Mgr. Pavla Hofmanová (KF PřF UJEP, Ústí nad Labem)

Žádost o členství kol. Baláše z minulé schůze nebyla přijata, neboť žadatel přestal komunikovat.

ČMS má k 21. prosinci 2010 celkem 421 členů.

Zapsal: J. Fiala

Joint Mathematical Conference CSASC 2010

Ve dnech 22.–25. ledna 2010 uspořádala Česká matematická společnost v Praze XI. Konferenci českých matematiků. Ta letošní byla spolupořádána Katalánskou, Slovenskou, Slovinskou a Rakouskou matematickou společností. Ve společném programovém výboru byly zastoupeny všechny společnosti (většinou) svými předsedy (J. Kratochvíl, O. Serra, R. Nedela, T. Pisanski a M. Drmota), organizačnímu výboru konference předsedal J. Fiala.

Programový výbor zahájil svou činnost výzvou v participujících společnostech k podání návrhů na odborné sekce. Podmínkou bylo mít alespoň jednoho pořadatele sekce z ČMS kvůli zajištění lokální organizace, ubytování zvaných řečníků sekce apod. I když termín pro podání návrhů byl krátký, sešlo se 10 návrhů a konference skutečně proběhla v deseti odborných sekcích (v závorce jsou uvedeni jejich organizátoři):

Differential Geometry and Mathematical Physics – Xavier Gracia (Barcelona), Olga Krupková (Olomouc)

Discrete Algorithms and Computational Complexity – Jan Kratochvíl (Praha), Oriol Serra (Barcelona)

Discrete Dynamical Systems – Josef Bobok (Praha), Armengol Gasull (Barcelona)

Enumerative and Analytic Combinatorics – Michael Drmota (Viedeň), Martin Klazar (Praha)

Function Spaces and Applications – Luboš Pick (Praha)

Mathematical Physics – Pavel Exner (Praha), Gerald Teschl (Viedeň)

Mathematics of Secret Sharing – František Matuš (Praha), Carles Padro (Barcelona)

Stochastic Analysis – Bohdan Maslowski (Praha), Marta Sanz-Solé (Barcelona)

Topological, Geometric and Algebraic Graph Theory – Roman Nedela (Banská Bystrica), Tomaz Pisanski (Ljubljana), Pavel Valtr (Praha)
Triangulated Categories – Carles Casacuberta (Barcelona), Jiří Rosický (Brno)

Jednání v sekcích probíhalo v pátek a v pondělí v budově Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy na Malostranském náměstí (kromě sekce Discrete Dynamical Systems, jejíž jednání probíhala na ČVUT). O víkendy byly na programu plenární přednášky, které se všechny konaly na MFF UK. Každá sekce měla možnost nominovat jednoho plenárního řečníka, a většina jich této možnosti využila. Plenární přednášky poskytly všem účastníkům konference možnost udělat si představu o současném vývoji oborů. Většinou také plenární řečníci úspěšně dokázali své přednášky zpopularizovat tak, aby i účastníci z jiných sekcí si z jejich přednášky něco odnesli. Seznam plenárních přednášejících zahrnuje známá jména jak z České republiky, tak ze zahraničí:

Marta Sanz-Solé (University of Barcelona): *Hitting probabilities for solutions to stochastic partial differential equations*

Ilse Fischer (Vienna University): *Refined enumerations of alternating sign matrices*

Bohumír Opic (Academy of Sciences, Prague): *Embeddings of Bessel-potential-type spaces into generalized Hölder spaces involving k -modulus of smoothness*

Joan Porti (Universitat Autònoma de Barcelona): *Ricci flow and geometrization of three manifolds*

Jiří Matoušek (Charles University, Praha): *Hardness of embedding simplicial complexes in R^d*

Jakob Yngvason (Schroedinger Institute in Vienna): *Quantum gases in fast rotation and vortices*

Fernando Muro (University of Seville): *Representability of cohomology theories*

Lubomír Snoha (Matej Bel University, Banská Bystrica): *Minimal sets in discrete dynamics – results, tools, open problems*

Sandi Malnič (University of Ljubljana): *Covering space techniques in graph theory*

Slavnostního zahájení, které se poněkud netradičně konalo druhý den konference, v sobotu 23. ledna, a navíc až před poslední plenární přednáškou, se zúčastnil děkan Matematicko-fyzikální fakulty UK prof. Zdeněk Němeček. Ten účastníky konference přivítal na půdě fakulty a krátce přiblížil historii malostranské budovy, ve které se konference konala. Na tomto místě poznamenejme, že Matematicko-fyzikální fakulta UK poskytla poslu-

chárny konferenci bezplatně, za což jí ČMS ústy svého předsedy poděkovala nejen během zahájení, ale také během banketu, který se konal v restauraci Profesní dům v sobotu večer.

V pátek večer proběhlo valné shromáždění ČMS, o kterém referujeme na jiném místě. Na tomto valném shromáždění byly také vyhlášeny výsledky soutěže o cenu ČMS pro mladé matematiky a tři ze čtyř laureátů (J. Kühn, J. Spurný a J. Šťovíček) přednesli přednášky o tématech své práce v neděli odpoledne v rámci plenárního bloku a představili tak své výsledky mezinárodní audienci.

Na závěr ještě přidejme poznámku o historii společných akcí, ze kterých konference CSASC 2010 vyšla. V roce 2004 pořádala ČMS tzv. matematický víkend EMS. To sice nebyla akce spolupořádaná s jinými matematickými společnostmi, ale při této konferenci se poprvé v našem prostředí vyzkoušelo schéma paralelních odborných sekcí s jedním plenárním řečníkem za každou sekci. Toto schéma pak bylo úspěšně využito pro dvě česko-katalánské matematické konference v letech 2005 (v Praze) a 2006 (v Barceloně). Naopak letošní seskupení pěti pořádatelů společností bylo odzkoušeno na konferenci pořádané v listopadu 2008 ve Vídni, i když tehdy jen v diskrétní matematice. Pro současný výbor ČMS, který víceméně ve skoro stejném složení pracoval od roku 2002, byla konference CSASC 2010 přirozeným vyústěním jeho osmileté práce.

J. Kratochvíl

XIII. valné shromáždění ČMS

Dne 22. ledna 2010 se na Matematicko-fyzikální fakultě v Praze, Malostranské nám. 25, konalo XIII. valné shromáždění České matematické společnosti, sekce JČMF. Konalo se v rámci mezinárodní konference CSASC (viz zprávu J. Kratochvíla), která tentokrát plnila funkci obvyklé Konference českých matematiků. V dalším prezentujeme dokumenty z valného shromáždění.

Zápis z XIII. valného shromáždění

Předseda J. Kratochvíl zahájil jednání VS v 18.00.

VS zvolilo návrhovou komisi ve složení J. Rákosník (předseda), P. Krejčí a I. Netuka, programovou komisi ve složení B. Maslowski (předseda) a D. Hlubinka a volební komisi ve složení M. Klazar (předseda), A. Šolcová a P. Valtr.

J. Kratochvíl přednesl zprávu o činnosti ČMS za uplynulé období.

L. Pick přednesl zprávu o hospodaření ČMS za uplynulé období.

M. Tvrďý přednesl revizní zprávu.

Valné shromáždění vzalo všechny tři zprávy na vědomí.

Volební komise převzala volební lístky zaslané poštou a lístky od přítomných účastníků valného shromáždění.

Diskuse:

J. Rákosník referoval o projektu DML.

B. Maslowski navrhl změnu statutu soutěže o Cenu ČMS ve znění: „Cena může být udělena jen za práci nebo soubor prací, u nichž soutěžící uvedl(a) afiliaci instituce se sídlem v ČR. Do soutěže budou přijaty pouze takové práce, u nichž žádný z autorů nepřesáhl v roce uzávěrky soutěže věk 35 let.“ Valné shromáždění navrženou změnu jednomyslně schválilo.

J. Rákosník vznesl dotaz, jakým způsobem bude navrženo složení národního komitétu. Valné shromáždění pověřilo výbor ČMS, aby předložil výboru Jednoty návrh nového složení národního komitétu pro matematiku pro období 2011–2014.

M. Klazar přednesl zprávu o výsledcích volby nového výboru a revizorů.

B. Maslowski přednesl návrh programu činnosti ČMS na období 2010 až 2014.

J. Rákosník přednesl návrh usnesení. Účastníci oba návrhy po doplnění a úpravách schválili (23 hlasů pro, 0 proti, 1 se zdržel).

Zapsal J. Fiala

Usnesení XIII. zasedání valného shromáždění České matematické společnosti, sekce JČMF, konaného dne 22. ledna 2010 v Praze

1. Valné shromáždění schvaluje zprávu odstupujícího výboru ČMS JČMF o činnosti za uplynulé období přednesenou předsedou J. Kratochvílem, schvaluje hospodářskou zprávu přednesenou L. Pickem a bere na vědomí revizní zprávu přednesenou M. Tvrđým. Souhlasí s tím, aby L. Pickovi byla za obětavou a spolehlivou práci ve funkci hospodáře udělena odměna ve výši 3000 Kč.

2. Valné shromáždění uděluje absolutorium odstupujícímu výboru ČMS. Děkuje členům výboru a revizorům za obětavou práci v době jejich funkčního období.

3. Valné shromáždění vyslovuje poděkování zástupcům ČMS v ostatních orgánech Jednoty, děkuje organizátorům Konference českých matematiků a valného shromáždění.

4. Valné shromáždění ukládá nově zvolenému výboru společnosti, aby usiloval o propagaci matematiky a o zvyšování její společenské prestiže.

5. Valné shromáždění bere na vědomí výsledky voleb nového výboru ČMS a revizorů ČMS. Všichni kandidáti byli zvoleni.

6. Valné shromáždění oceňuje vznik České digitální matematické knihovny a vyjadřuje poděkování všem, kteří se na jejím vytváření v letech 2005–2009 podíleli. Ukládá nově zvolenému výboru, aby podporoval její další rozvoj.
7. Valné shromáždění pověřuje výbor, aby předložil výboru JČMF návrh nového složení Českého komitétu pro matematiku pro období 2011–2014.
8. Valné shromáždění pověřuje výbor, aby uzavřel se Slovinskou matematickou společností smlouvu o spolupráci a recipročním členství.
9. Valné shromáždění schvaluje změnu statutu soutěže o Cenu České matematické společnosti pro mladé matematiky.
10. Valné shromáždění schvaluje program činnosti na následující období.

Za návrhovou komisi: J. Rákosník

Výsledky voleb

Volby nového výboru a nových revizorů ČMS proběhly korespondenční a prezenční formou během valného shromáždění. Volební komise v Praze provedla sčítání hlasů s tímto výsledkem: Počet zaslaných hlasovacích lístků byl 81, z toho platných 81.

Všichni navržení kandidáti obdrželi nadpoloviční většinu platných hlasů.

V pořadí podle počtu hlasů se členy nového výboru pro období do příštího valného shromáždění ČMS JČMF stává prvních dvanáct kandidátů podle následujícího seznamu:

Daniel Hlubinka (81 hlas)	Edita Pelantová (77 hlasů)
Jiří Fiala (80 hlasů)	Jiří Rákosník (77 hlasů)
Petr Girg (80 hlasů)	Jan Franců (76 hlasů)
Bohdan Maslowski (80 hlasů)	Jan Kratochvíl (76 hlasů)
Jiří Bouchala (78 hlasů)	M. Lávička (75 hlasů)
Luboš Pick (78 hlasů)	Pavla Hofmanová (74 hlasy)

Náhradníky výboru se stávají

Martin Čadek (73 hlasy)
Olga Krupková (68 hlasů)

Novými revizory byli zvoleni

Milan Tvrď (77 hlasů)
Miroslav Krbec (74 hlasy)

Náhradníkem revizní komise se stává

Petr Příkryl (70 hlasů)

Za volební komisi: Martin Klazar

Program činnosti ČMS v období 2010–2014

1. Přispění k důstojné oslavě 150. výročí založení JČMF
2. Reprezentace české matematické obce v mezinárodních matematických organizacích
 - IMU
 - EMS
3. Spolupráce s Zentralblattem
 - zajišťování činnosti české redakční skupiny, shromažďování příspěvků na její činnost
 - propagace a podpora recenzní činnosti
 - spolupráce s domácími vydavateli
 - distribuce produktů Zentralblattu spolupracujícím institucím
4. Digitalizace matematické literatury
 - spolupráce s Matematickým ústavem AV ČR a dalšími institucemi při podpoře dalšího rozvoje České digitální matematické knihovny DML-CZ
5. Studentská vědecká a odborná činnost – SVOČ (ve spolupráci se Slovenskou matematickou společností JSMF)
 - každoroční organizace SVOČ (vyhlašování soutěže, vyhledávání odborných porotců atd.)
 - finanční podpora soutěže z prostředků ČMS
6. Edice Dějiny matematiky a její popularizace
 - podpora vydávání edice Dějiny matematiky
 - organizace a příprava konferencí a seminářů z dějin matematiky
7. Šíření informací
 - udržování WEB, elektronický oběžník
 - vydávání Informací ČMS JČMF
 - předávání informací do Newsletteru EMS
8. Cena ČMS pro mladé matematiky
 - organizace soutěže (vyhlášení soutěže, zajištění odborných porotců)
 - finanční podpora soutěže z prostředků ČMS JČMF
9. Konference českých matematiků a XIV. valné shromáždění ČMS

Za návrhovou komisi: Jiří Rákosník

SVOČ v matematice 2008

Závěrečnou konferenci devátého obnoveného ročníku soutěže vysokoškóláků v odborné a vědecké činnosti v matematice uspořádala Fakulta Informatiky Masarykovy Univerzity v Brně ve dnech 27.–29. května 2008. Vyhlášovatelem tohoto ročníku soutěže byly opět Česká matematická společnost, sekce Jednoty českých matematiků a fyziků, a Slovenská matematická společnost při Jednotě slovenských matematiků a fyziků. Záštitu nad závěrečným kolem soutěže převzal děkan FI MU prof. RNDr. Jiří Zlatuška, CSc. Organizaci zvládl vynikajícím způsobem se svým týmem spolupracovníků doc. RNDr. Petr Hliněný, PhD., z téže fakulty.

Podle propozic (viz http://cms.jcmf.cz/archiv_svoc/2008/www) se soutěže mohl zúčastnit každý student (nebo kolektiv studentů) denního bakalářského nebo magisterského studia kterékoliv fakulty, resp. vysoké školy v ČR nebo SR, pokud již neukončil jiné vysokoškolské studium před přihlášením do soutěže. Vzhledem k počtu přihlášených prací a propozicím soutěže došlo k následujícímu sloučení sekcí: S1+S2 Matematická analýza (Teorie funkcí a funkčních prostorů a Teorie diferenciálních a integrálních rovnic), S3+S4 Pravděpodobnost, matematická statistika a finanční matematika, S5 Algebra, topologie a geometrie, S6 Teorie grafů a kombinatorika, S7 Teoretická informatika, S8 Aplikovaná informatika, S9+S10 Aplikovaná matematika (Numerická analýza a Matematické modely dynamiky).

Letos již podruhé probíhalo přihlašování prací a registrace účastníků do soutěže elektronicky prostřednictvím webové aplikace, kterou připravil a spravuje RNDr. Martin Pergel z MFF UK v Praze. Porotci tak dostali práce elektronicky v časovém předstihu před soutěží a řada z nich si je prostudovala na svých noteboocích.

Po kulminaci počtu přihlášených prací na závěrečném kole v Bratislavě v roce 2006 se zřejmě ustálil počet soutěžících mezi 50 a 60. Letos bylo přihlášeno celkem 51 soutěžních prací, z toho 35 z Česka (MFF UK Praha 21, FI MU Brno 4, PřF MU Brno 1, MÚ SU Opava 3, FSI VUT Brno 2 a FAV ZČU Plzeň 4) a 16 ze Slovenska (FMFI UK Bratislava 11 a PF UPJŠ Košice 5). Bohužel, někteří původně přihlášení nemohli přijet kvůli organizaci státních zkoušek na jejich domovských fakultách.

Během vystoupení studentů hodnotily poroty složené z našich předních odborníků soutěžní práce na základě tří kritérií – vlastního přínosu práce a originality výsledků, úrovně sepsání práce a v neposlední řadě podle kvality přednesu referátu o práci. Porotci konstatovali nejen vysokou kvalitu oceněných prací, ale s potěšením kvitovali rostoucí počet soutěžících z neabsolventských ročníků. Účast bakalářských studentů na SVOČ je jedním z mála kladů zavedení třístupňového vysokoškolského studia.

Výsledky na oceněných místech jsou uvedeny v příloze. Vítězové si odnášeli nezanedbatelné finanční ceny, všichni účastníci obdrželi publikaci M. Bečvářové o historii české matematické komunity, kterou poskytla ČMS JČMF. Na finanční ceny přispěly ČMS JČMF, AV ČR, MFF UK Praha, výzkumné centrum ITI při MFF UK a – což byla letošní novinka – firma Delloite, jež sponzorovala sekci S3+S4 *Pravděpodobnost, statistika a finanční matematika*. Náklady spojené s pořádáním závěrečného kola hradila pořádající Fakulta informatiky MU Brno z vlastních prostředků a ze sponzorských darů firem ASEC, Microsoft TechNet, SGI a CSystem.

Vlastní jednání závěrečného kola SVOČ 2008 zahájil děkan FI MU prof. Jiří Zlatuška, který přivítal všechny účastníky na slavnostním zahájení ve středu 28. května 2008 v posluchárně D3. Mimo jiné uvedl, že „se cítí malinko nesvůj, když vítá matematiky na půdě inženýrské fakulty, ale je rád, že SVOČ v matematice hostí i inženýrské sekce, čímž je pořádání soutěže na jeho fakultě dostatečně ospravedlněno“. Předseda SMS doc. Roman Nedela reagoval potvrzením, že „on se zde cítí plně mezi svými, neboť jako předseda Slovenské matematické společnosti musí být matematikem,“ zatímco předseda ČMS prof. Jan Kratochvíl se na půdě FI MU „cítí mezi svými, neboť jest předsedou České matematické společnosti jako informatik“. Všichni tři popřáli účastníkům mnoho úspěchů v soutěži, ale především mnoho nových užitečných zkušeností z dnešního dne včetně navázání kontaktů s kolegy z jiných škol a koutů našich republik. A pak se již účastníci rozběhli po labyrintu budov ABCD podle podrobných instrukcí hlavního organizátora doc. Hliněného, který v sobě informatika vpravdě nezapřel. Jeho algoritmus „Jak nalézt cestu do kýžené posluchárny“ uzavírající cyklus příkazem goto „a když se přece jen ztratíte, běžte do posluchárny D2, kde vždy najdete někoho znalého“, nejprve všechny rozesmál, aby pak byl mnohými mnohokrát v průběhu dne použit.

Po přehlídce soutěžních prací zasedly poroty k hodnocení, organizátoři vytiskli diplomy a večer se všichni účastníci sešli v *Bezbariérovém divadle* na představení amatérského souboru *Brnkadla* s matematickým názvem $1 + 1 = 3$ (děj příliš matematický nebyl, podle kritiků by název $2 + 2 = 3$ skvěle situační komedii příslušel více). Divadlo zajistil Mgr. Radek Pelánek, který také ve čtvrtek dopoledne moderoval „strukturovaný blok zpětné vazby“, během kterého měli účastníci možnost přijít s připomínkami a návrhy na vylepšení soutěže. Vyhlášení vítězů proběhlo v aule Právnické fakulty MU za přítomnosti prorektorky prof. Jany Musilové.

Poděkování za skvělou organizaci devátého ročníku SVOČ v matematice patří celému organizačnímu výboru, jmenovitě jeho předsedovi doc. Petru Hliněnému.

Jan Kratochvíl, 20. 6. 2008

Výsledky

S1+S2 Matematická analýza

1. místo

Jan Březina (MFF UK v Praze): *Asymptotic properties of solutions to the equations of mathematical physics*

2. místo

Petr Pošta (MFF UK v Praze): *Baireovské a harmonické funkce*

3. místo

Eva Pernecká (MFF UK v Praze): *Sobolev embeddings in metric measure spaces*

S3+S4 Pravděpodobnost, statistika a finanční matematika

1. místo

Jan Novotný (FSI VUT Brno): *Stochastic programming applied to aggregate blending*

Martin Schenk (MFF UK v Praze): *Estimation of parameters from windowed particle processes*

3. místo

Lenka Grmanová (FMFI UKo v Bratislavě): *Asymptotické metody oceňovania ázijských typov finančných derivátov*

Čestné uznání

Martin Takáč (FMFI UKo v Bratislavě): *Analýza parciálních diferenciálních rovnic so stochastickou difúziou*

S5 Algebra, topologie a geometrie

1. místo

Ľudovít Balko (FMFI UKo v Bratislavě): *Výška tretej kanonickej Stiefelovej–Whittneyho triedy Grassmanovej variety štvorrozmerných podpriestorov euklidovského priestoru*

2. místo

Vít Tuček (MFF UK v Praze): *Vyšší symetrie Laplaceova operátoru*

Veronika Trnková (PřF MU v Brně): *Rozšířený Stickelbergerův ideál kompozita bicyklického a imaginárního kvadratického tělesa*

Čestné uznání

Kateřina Samková (FAV ZČU v Plzni): *Surfaces and their representation and approximation for technical application*

Michal Repiský (PrF UPJŠ v Košicích): *Sústavy lineárnych rovnic nad extrémálnymi algebrami*

S6 Teorie grafů a kombinatorika

1. místo

Tomáš Gavenčiak (MFF UK v Praze): *Cop-win graphs with maximal capture-time*

2. místo

Edita Rollová (FMFI UKo v Bratislavě): *Nikde-nulové toky na šikmém karteziánském součine grafů*

3. místo

Pavel Klavík, Jozef Jirásek (MFF UK v Praze): *Recoloring k -degenerate graphs*

S7 Teoretická informatika

1. místo

Robert Galian (FI MU v Brně): *Automata formalization for graphs of bounded rank-width*

2. místo

Martin Šumák (PrF UPJŠ v Košicích): *Triedenie v metrických priestoroch*

3. místo

Ondřej Bílka (MFF UK v Praze): *Grid subsets with no large convexly independent subset*

Michal Rjasko (FMFI UKo v Bratislavě): *Properties of cryptographic hash functions*

S8 Aplikovaná informatika

1. místo

Martin Ilčík (FMFI UKo v Bratislavě): *Semi-global visual analysis of multivariate flow simulation data*

2. místo

Ondrej Moriš (FI MU v Brně): *Route-planning in huge graphs*

Hana Druckmüllerová (FSI VUT v Brně): *A method for visualization of high phase gradients in a microscopic image*

3. místo

Daniel Beneš (FPř SU v Opavě): *Analýza mikrosatelitů vinné révy*

Čestné uznání Jana Kravalová (MFF UK v Praze): *Určování typu jednoslovné pojmenované entity*

Jan Procházka (MFF UK v Praze): *Vizualizace molekul popsanych v ženevském názvosloví*

S9+S10 Aplikovaná matematika

1. místo Zdeněk Kunický (MFF UK v Praze): *The calculation of magnetic field distribution in nonlinear anisotropic media*

2. místo

Jaroslava Prokopová (MFF UK v Praze): *Numerical solution of compressible flow*

3. místo

Michal Pospíšil (FMFI UKo v Bratislavě): *Nespojité mechanické systémy*

Karel Tůma (MFF UK v Praze): *Hierarchie modelů nestlačitelných tekutin rychlostního typu a její použití k popisu deformace geofyzikálních materiálů*

Čestné uznání

Jan Heyda (MFF UK v Praze): *Interaction between positively charged amino acids and halide anions*

SVOČ v matematice a informatice 2009

Závěrečnou konferenci desátého obnoveného ročníku soutěže vysokoškolských v odborné a vědecké činnosti v matematice uspořádala Přírodovědecká fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košicích ve dnech 27.–29. května 2009. Vyhlášovatelem tohoto ročníku soutěže byly Česká matematická společnost, sekce Jednoty českých matematiků a fyziků, Slovenská matematická společnost při Jednotě slovenských matematiků a fyziků a nově též Slovenská inforatická společnost. Této skutečnosti odpovídalo i oficiální začlenění informatiky do názvu soutěže. Záštitu nad závěrečným kolem soutěže převzal rektor UPJŠ prof. MUDr. Ladislav Mirossay, DrSc. Hlavními organizátory byli prof. RNDr. Stanislav Jendroľ, DrSc., a doc. RNDr. Gabriel Semanišin, PhD.

Soutěž byla vyhlášena v deseti sekcích stejně jako v minulých letech. A podobně jako v minulých letech se vzhledem k počtu přihlášených prací a propozicím soutěže některé sekce slučovaly, tentokrát ovšem pouze sekce S9 Numerická analýza a S10 Matematické modely dynamiky. Takže se soutěžilo v rekordním počtu 9 sekcí: S1 Teorie funkcí a funkčních prostorů, S2 Teorie diferenciálních a integrálních rovnic, S3 Pravděpodobnost a matematická statistika, S4 Ekonometrie a finanční matematika, S5 Algebra, topologie a geometrie, S6 Teorie grafů a kombinatorika, S7 Teoretická informatika, S8 Aplikovaná informatika a S9+S10 Aplikovaná matematika.

Jako vždy, i letos organizace závěrečného kola na Slovensku znamenala vyšší počet účastníků soutěže. Do závěrečného kola postoupilo 61 prací, z toho 26 z Česka (MFF UK Praha 18, PřF UP Olomouc 2, PřF UO Ostrava 1, FJFI ČVUT Praha 1, PřF MU Brno 1, MÚ SU Opava 1, FPF SU

Opava 1, FSI VUT Brno 1) a 35 ze Slovenska (FMFI UK Bratislava 20, PF UPJŠ Košice 8, UMB Banská Bystrica 3, SvF STU Bratislava 3, FPF UKF Nitra 1). Bohužel, opět někteří původně přihlášení nemohli přijet kvůli organizaci státních zkoušek na jejich domovských fakultách.

Během vystoupení studentů hodnotily poroty složené z předních odborníků soutěžní práce na základě tří kritérií – vlastního přínosu práce a originality výsledků, úrovně sepsání práce a v neposlední řadě podle kvality přednesu referátu. Porotci konstatovali nejen vysokou kvalitu soutěžních prací, ale ocenili i zvýšené zastoupení účastníků z regionálních univerzit.

Organizační novinkou bylo vyhlášení výsledků a předání cen během slavnostního večera ještě v den soutěže. To ocenili především čeští účastníci, kteří se tak mohli vydat na cestu domů časnými ranními vlaky v pátek 29. května.

Výsledky na oceněných místech jsou uvedeny v příloze. Vítězové si odnesli nezanedbatelné finanční i hmotné ceny. Na ty letos velkou měrou přispěli sponzoři. Za finanční zajištění závěrečného kola SVOČ 2009 tak patří kromě pořádající Univerzity Pavla Jozefa Šafárika poděkování též společnostem Disig a.s., Asseco Slovakia a.s., Novitech a.s., NOVIssoft s.r.o., pFlow s.r.o., Gamo a.s., RWE IT Slovakia s.r.o., T-Systems Slovakia, IBM Slovensko s.r.o., Gwlett-Packard Slovakia s.r.o., Dopravnému podniku města Košice, Městu Košice a Košickému samosprávnému kraji.

Poděkování za skvělou organizaci desátého ročníku SVOČ v matematice a informatice patří celému programovému a organizačnímu výboru, jmenovitě jejich předsedům prof. Jendrolovi a doc. Semanišinovi.

Jan Kratochvíl

Výsledky

S1 Matematická analýza – Teória funkcií a funkčných priestorov

1. místo

Martin Doležal (MFF UK Praha): *σ -porosity and Infinite Games*

2. místo

Luděk Kleprlík (MFF UK Praha): *Sobolevovy prostory a skládání zobrazení*

3. místo

Martin Křepela (MFF UK Praha): *Vztahy mezi prostory hölderovských funkcí*

S2 Matematická analýza – Teória diferenciálnych a integrálnych rovníc

1. místo

Petra Pecharová (MFF UK Praha): *Steady compressible Navier–Stokes–Fourier equations in two space dimensions*

2. miesto

Sándor Kelemen (FMFI UK Bratislava): *Apriórne odhady pre nelineárne eliptické parciálne diferenciálne rovnice*

3. miesto

Ondrej Budáč (FMFI UK Bratislava): *Stabilizačný efekt difúzie a Dirichletovej okrajovej podmienky*

Čestné uznánie Jakub Tichý (MFF UK Praha): *Regularita řešení systémů popisujících zobecněné newtonovské tekutiny*

S3 Teória pravdepodobnosti a matematická štatistika

1. miesto

Jitka Hanousková (FJFI ČVUT Praha): *Asymptotické vlastnosti odhadů s minimální vzdáleností*

2. miesto

Vladimír Lacko (FMFI UK Bratislava): *A special class of distributions on n -balls and its applications to stochastic simulation*

3. miesto

Michaela Skopalíková (PřF UP Olomouc): *Konstrukce D -optimálního plánu měření Langevinovy funkce a nelineární modely*

Čestné uznánie

Jan Bártek (MFF UK Praha): *Homogenní stochastická diferenciální rovnice s multiplikativním frakcionálním gaussovským šumem*

S4 Ekonometria a finančná matematika

1. miesto

Ivan Sutóris (FMFI UK Bratislava): *Odhad parametrov vo viacfaktorovom Cox-Ingersoll-Ross modeli úrokových mier*

2. miesto

Lukáš Lafférs (FMFI UK Bratislava): *Empirical likelihood estimation of interest rate diffusion model*

3. miesto

Martin Takáč (FMFI UK Bratislava): *Využitie aproximácie rozdelenia časovo priemernenej hodnoty náhodnej premennej pri oceňovaní ázijských opcií*

S5 Matematické štruktúry – Algebra, topológia a geometria

1. miesto

Dana Bartošová (MFF UK Praha): *Lelek's Conjecture*

2. miesto

Oldřich Spáčil (PrF MU Brno): *Applications of the Atiyah-Singer Index Theorem*

3. místo

Jakub Bulín (MFF UK Praha): *CSP Dichotomy for Special Polyads*

Čestné uznání

Martina Bátorová (FMFI UK Bratislava): *Desingularizácia kriviek v afinnej rovine*

S6 Matematické štruktúry – Teória grafov a kombinatorika

1. místo

Jozef Jirásek, Pavel Klavík, Ondřej Bílka, Martin Doucha, Jan Volec (MFF UK Praha): *Lines in graphs*

2. místo

Dávid Hudák (PF UPJŠ Košice): *Štruktúra 1-planárnych grafov*

3. místo

Michal Dečo (PF UPJŠ Košice): *f-chromatický index planárnych grafov*

Čestné uznání

Ondřej Bílka (MFF UK Praha): *Large convex independent subset in sum of two point sets*

Barbora Candráková (FMFI UK Bratislava): *Circular chromatic index of Szekeres snark*

Richard Štefanec (FMFI UK Bratislava): *Sigma ohodnotenia stromov*

S7 Teoretická informatika

1. místo

Petr Škoda (MFF UK Praha): *Computability of branch-width of submodular partition functions*

2. místo

Tomáš Váňa (FMFI UK Bratislava): *Agrawal's conjecture and Carmichael numbers*

3. místo

Jakub Kováč (FMFI UK Bratislava): *Gene finding using RT-PCR tests*

Čestné uznání

Peter Glaus (FMFI UK Bratislava): *Locating a black hole without the knowledge of incoming link*

Ivana Hudáková (FMFI UK Bratislava): *Nedeterminizmus v konečných automatoch*

Lukáš Poláček (FMFI UK Bratislava): *Broadcast in radio networks*

S8 Aplikovaná informatika

1. místo

David Beneš (FPF SLU Opava): *Párová kompatibilita primerů pro genotypizaci*

2. místo

Jakub Kratochvíl (MFF UK Praha): *Vizualizace grafu*

3. místo

Pavol Beluško (FMFI UK Bratislava): *Dynamics of image-based clouds*

Čestné uznání

Elena Dušková (FMFI UK Bratislava): *Interdisciplinárny pohľad na virtuálne mestá*

Lucia Turlíková (PF UPJŠ Košice): *Tvaroslovník a jeho využitie vo vetnom rozboře*

S9 Aplikovaná matematika

1. místo

Jozef Urban (SvF STU Bratislava): *Evolúcia rovinných kriviek v spracovaní obrazu*

2. místo

Juraj Kyselica (FMFI UK Bratislava): *Samopodobné riešenie systému rovníc pre tuhnutie binárnej zmesi*

3. místo

Maroš Bohunčák (SvF STU Bratislava): *Riešenie rovnice advekcie pomocou softvéru DUNE*

Čestné uznání

Hana Krausová (FSI VUT Brno): *Navier-Stokesova rovnice – řešení laminárního proudění*

SVOČ 2010

Soutěž vysokoškoláků ve vědecké odborné činnosti v matematice vstupuje do druhého desetileté po svém obnovení v roce 2000. Závěrečná studentská konference spojená s vyhlášením vítězů 11. ročníku SVOČ se uskuteční

26.–28. května 2010

na Fakultě elektrotechniky a informatiky

Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava

pod záštitou rektora prof. Ing. Ivo Vondráka, CSc. Uzávěrka přihlášek do závěrečného kola je 30. dubna 2010. Podrobnosti lze najít na adrese <http://cms.jcmf.cz/svoc>.

Sjezd JČMF

Sjezd Jednoty českých matematiků a fyziků spojený s volbou nového předsedy, členů výboru a revizorů se bude konat 28.–30. června 2010 v Lázních Bohdaneč.

Návrhy na předsedu Jednoty, na členy výboru a revizory, návrhy na sjezdová vyznamenání (Čestné uznání JČMF, Pedagogické vyznamenání JČMF, Zasloužilý člen JČMF, Čestný člen JČMF), návrhy k programu činnosti JČMF pro období 2010–2014, popř. návrhy k případným změnám Stanov JČMF a Organizačních řádů poboček a sekcí mají pobočky a sekce Jednoty podat do 31. 3. 2010. I když po zkušenostech z přípravy předchozích sjezdů lze předpokládat, že tento termín nebude zcela striktní, měli bychom za ČMS své návrhy připravit co nejdříve.

Žádáme členy České matematické společnosti, aby své návrhy zaslali tajemníkovi doc. Jiřímu Fialovi na adresu cms@kam.mff.cuni.cz.

Odborná skupina Organizace výzkumu České fyzikální společnosti, sekce JČMF

Dlouhodobá legislativní pasivita většiny vrcholných orgánů české vědy poskytuje prostor pro neodbornost, s jakou jsou tvořeny a schvalovány normy pro řízení vědy a vzdělávání. Týká se především hodnocení výsledků výzkumu a vývoje, reformy vysokoškolského vzdělávání, státních maturit, ale i dalších témat. Tato neodbornost je tolerována, popř. s vidinou krátkodobých zisků dokonce podporována. V reakci na tuto situaci vznikla na podzim 2008 z podnětu prof. M. Černohorského Odborná skupina Organizace výzkumu České fyzikální společnosti.

Skupina organizuje pravidelné semináře věnované aktuálním tématům organizace výzkumu, vysokoškolského studia a souvisejícím otázkám – naposledy např. státním maturitám. Semináře otevřené veřejnosti poskytují příležitost zájemcům prezenčně nebo alespoň korespondenčně prezentovat

své názory a představy. O průběhu seminářů i o kritických příspěvcích účastníků jsou pravidelně informováni členové vlády odpovědní za oblast vědy a výzkumu, členové Rady pro výzkum, vývoj a inovace, České konference rektorů, Rady vysokých škol, Akademie věd, poslanci a senátoři a další osoby, které se uvedenými problémy zabývají nebo by se zabývat měli. Systematický důsledný tlak působí, že po počátečních snahách některých odpovědných orgánů činnost skupiny eliminovat nebo alespoň přehlížet, se daří probouzet pozornost o diskutovaná témata. Odborných seminářů se účastní nejen fyzici a matematici, ale také zájemci z jiných oblastí.

Na webové stránce <http://cms.jcmf.cz/osov> v sekci *Odborné akce* jsou pravidelně vystavovány záznamy ze seminářů, přednesené příspěvky a pozvánky na připravované akce.

Všichni zájemci jsou na seminářích vítáni.

-jr-

European Mathematical Society

Z obsahu EMS Newsletter č. 67, March 2008

EMS Calendar

Editorial – Breaking the glass ceiling to reach the sky (*F. Kirwan, S. Paycha*)

EMS Committee on Women and Mathematics (*S. Paycha*)

EMS EC meeting, Nicosia, Cyprus, 27–28 October 2007 (*V. Berinde*)

Crafoord Prize in Mathematics and Astronomy 2008

European Science Foundation and mathematics (*A. Laptev*)

The Theorem of Green–Tao (*V. Blomer*)

Michel Kervaire: 1927–2007 (*S. Eliahou, P. de la Harpe, J.-C. Hausmann, C. Weber*)

Spengler’s mathematics considered and a Phoenix reborn? (*P. J. Davis*)

An interview with Alain Connes, part II (*C. Goldstein, G. Skandalis*)

Publishing mathematical journals (*G. van der Geer, U. Tillmann, U. Persson*)

ERCOM: Institute de Hautes Études Scientifiques

Solved and unsolved problems (*T. M. Rassias*)

Forthcoming conferences

Recent books

Z obsahu EMS Newsletter č. 68, June 2008

EMS Calendar

Editorial (*M. Raussen*)

Joint Mathematical Weekend in Copenhagen (*M. Raussen*)

EMS EC meeting, Copenhagen, 3 March 2008 (*V. Berinde*)

Abel Prize 2008

Mathematics Year 2008 in Germany (*G. M. Ziegler*)

Combinatorial Algebraic Topology (*D. N. Kozlov*)

On Platonism (*R. Hersh*)

Mathematical Platonism and its opposites (*B. Mazur*)

The meeting at Wernigerode (*A. Stubhang*)
Interview with Preda Mihăilescu
Personal column
Interview with JEMS editor-in-chief Haïm Brezis (*T. Hintermann*)
The 100th anniversary of ICMI (*M. G. Bartolini Bussi*)
ERCOM: Mathematisches Forschungsinstitut Oberwolfach
Forthcoming conferences
Recent books

Z obsahu EMS Newsletter č. 69, September 2008

EMS Calendar
Editorial (*V. Muñoz*)
Abel Prize dinner speech (*A. Laptev*)
Report on 5ECM Amsterdam, 14–18 July
International Mathematical olympiad, Madrid, 10–22 July 2008
(*M. Castrillón, V. Muñoz*)
Marcus du Sautoy tells The Story of Maths
Seminar Sophus Lie (*A. Fialowski, Á. Szilárd*)
The Luria-Delbrück experiment: are mutations spontaneous or directed?
(*E. Baake*)
Four colours are not enough (*T. Bartnicki, J. Grytczuk*)
Solved and unsolved problems (*T. M. Rassias*)
The ERC in its second year (*P. Exner*)
Interview with ERC Starting Grant recipient Javier Fernández de Bobadilla
(*V. Muñoz*)
Interview with the winners of the Abel Prize 2008: John G. Thompson and
Jacques Tits (*M. Raussen, C. Skau*)
ERCOM: National Institute for Advanced Mathematics “Francesco Severi”
(INdAM)
Personal column
Forthcoming conferences
Recent books

Z obsahu EMS Newsletter č. 70, December 2008

EMS Agenda
Editorial (*O. Gil-Medrano*)
In memory of Henri Cartan (*J.-P. Bourguignon, R. Remmert,*
F. Hirzebruch)
EMS Council meeting in Utrecht, 12–13 July 2008 (*U. Persson*)
On the development of mathematics in Africa (*L. Eneya*)

Cultivating passion – the 8th Junior Mathematical Congress

(*M. Vejdemo-Johansson*)

The Scottish Mathematical Training Centre (*P. Davies*)

(K)not cables, braids (*S.-M. Belcastro, A. F. Szczepański, C. Yackel*)

Why I am a Platonist (*D. Mumford*)

Why I am a (moderate) social constructivist (*P. J. Davis*)

Sergei L. Sobolev (*G. Demidenko*)

An interview with Hans Triebel (*A. Caetano, D. Haroske*)

ERCOM: The Erwin Schrödinger International Institute for Mathematical
Physics (ESI), Vienna, Austria

Forthcoming conferences

Recent books

Z obsahu EMS Newsletter č. 71, March 2009

EMS Agenda

Editorial (*K. Schmidt*)

New members of the EMS Executive Committee

EMS EC meeting, Valencia, 8–9 November 2008 (*V. Berinde*)

Oded Schramm (1961–2008) (*W. Werner*)

Communicating mathematics: a historical and personal journey
(*R. Wilson*)

Tribute to André Lichnerowicz (1915–1998) (*Y. Kossmann-Schwarzbach*)

Contour dynamics for 2D active scalars (*D. Córdoba, F. Gancedo*)

Facts and myths about Stefan Banach (*R. Duda*)

Interview with John Ball (*T. Körner*)

Abdus Salam International Centre for Theoretical Physics

Zentralblatt corner (*O. Teschke*)

Solved and unsolved problems (*T. M. Rassias*)

Forthcoming conferences

Recent books

Mezinárodní kongres matematiků 2010

Vrcholné setkání matematiků se koná 19.–27. srpna 2010 v indickém Hayderabadu. Uzávěrka přihlášek se sníženým konferenčním poplatkem ve výši 16 000 rupií je 15. května. Pozdější přihlášky již budou dražší. Podrobné informace jsou na webové stránce kongresu <http://www.icm2010.org.in/>.

Česká digitální matematická knihovna DML-CZ

Jiří Rákosník

K 31. 12. 2009 byl úspěšně ukončen pětiletý projekt *DML-CZ: Česká digitální matematická knihovna* podporovaný Akademií věd ČR v rámci programu výzkumu a vývoje *Informační společnost*. Výsledkem je plnohodnotná volně přístupná digitální knihovna <http://dml.cz>, která ke konci roku 2009 zahrnuje 275 000 stran odborných textů (26 000 článků a kapitol) téměř 10 000 autorů, je vybavena řadou funkcionalit a uživatelům umožňuje zejména

- prohlížet a stahovat podrobná článková metadata všech obsažených dokumentů včetně bibliografických referencí,
- prohlížet a stahovat plné texty článků a knižních kapitol, které nejsou blokovány podmínkami vydavatelů (tzv. moving wall),
- vyhledávat v rejstřících autorů, názvů a oborových MSC klasifikací,
- jednoduché a pokročilé vyhledávání v metadatech i v plných textech,
- využít nabídku obsahově příbuzných článků sestavenou podle míry podobnosti vypočtené na základě strojové analýzy textů.

Jednotlivé články a bibliografické reference jsou propojeny se světovými referenčními databázemi Zentralblatt MATH a MathSciNet. Plné texty v DML-CZ jsou prezentovány ve formátu PDF s digitálním podpisem prokazujícím autenticitu dokumentu. Každý článek je opatřen předšádkou obsahující základní metadata a copyrightovou doložku označující vlastníka autorských práv a upozorňující uživatele, že dokument může využívat jen pro osobní potřebu.

Časopisecké články jsou opatřeny strukturovanými seznamy bibliografických referencí představujících celkem téměř 160 000 položek.

Obsah DML-CZ

DML-CZ na konci r. 2009 obsahuje prakticky celou českou matematickou časopiseckou produkci (8 odborných časopisů včetně jejich předchůdců, z nichž nejstarší je *Časopis pro pěstování matematiky a fyziky*

vydávány Jednotou českých matematiků a fyziků od r. 1872), slovenský časopis *Mathematica Slovaca*, sborníky vybraných pěti řad mezinárodních konferencí pořádaných českými a slovenskými institucemi a 28 monografií včetně kolekce 25 děl Bernarda Bolzana (nebo prací o něm).

V DML-CZ se vyskytují texty v celkem 12 jazycích, přičemž nejsou výjimkou dokumenty zahrnující texty dvou až čtyř různých jazyků včetně ruštiny. Tato mnohojazyčnost představovala řadu zajímavých problémů, které bylo třeba vyřešit (automatické rozlišování jazyka, překlady názvů do angličtiny, transkripce jmen do latinky apod.).

Starší časopisy se zpravidla vyznačují složitou strukturou a zahrnují nejen odborné články matematické, ale také články s fyzikální, chemickou a astronomickou tematikou, a dále recenze, zprávy a spolkové informace i články s historickým či politickým zaměřením.

Kdo se na tvorbě DML-CZ podílel

DML-CZ je výsledkem výborné spolupráce pěti partnerů: Matematický ústav AV ČR (J. Rákosník, H. Severová; koordinátor projektu, akvizice, autorská práva, uživatelský dohled, kontrola kvality), Ústav výpočetní techniky Masarykovy univerzity (M. Bartošek, P. Kovář, V. Krejčíř, M. Šárfy; management obsahu, článková struktura, tvorba a úprava metadat, dlouhodobá archivace a prezentace), Fakulta informatiky MU (P. Sojka, M. Růžička, R. Řehůřek; zobrazovací formáty a nástroje, technická koordinace, OCR, indexování, automatizovaný systém získávání digitálního obsahu u nově vznikajících textů, zjišťování podobnosti textů), Matematicko-fyzikální fakulta UK (O. Ulrych, J. Veselý; sklizení a úprava metadat, automatizovaný systém získávání digitálního obsahu u nově vznikajících textů, kontrola kvality), Knihovna AV ČR (M. Lhoták, M. Duda, M. Pšenička, A. Ryšánková; skenování, adjustace obrazů, prvotní metadata, OCR).

Velký díl práce při pořizování a úpravě metadat vykonali najatí studenti MFF UK a FI MU.

Současný stav a další vývoj

Systém DML-CZ včetně veškerých dat byl k 1. 1. 2010 předán Matematickému ústavu AV ČR, který bude mít v budoucnosti na starosti správu, udržování a rozvoj této digitální knihovny včetně zajištění potřebných finančních prostředků na principu příspěvků poskytovatelů obsahu. V průběhu projektu rozvinutá výborná spolupráce všech partnerů bude pokračovat i nadále. Ústav výpočetní techniky MU a Fakulta informatiky MU v Brně budou technicky zajišťovat správu, udržování a rozvoj DML-CZ na základě smluv uzavřených s Matematickým ústavem AV ČR. Skenování a grafické úpravy dalších materiálů bude v případě potřeby zajišťovat Digitalizační

středisko Knihovny AV ČR, po odborné matematické stránce a při kontrole kvality bude s MÚ AV ČR spolupracovat tým Matematicko-fyzikální fakulty UK v Praze. Odborným dohledem a propagací bude DML-CZ podporovat také Česká matematická společnost.

Systematická propagace od zveřejnění pilotní části projektu v r. 2008 spolu s rozšiřujícím se obsahem i nabídkou služeb vede k rostoucímu zájmu veřejnosti o DML-CZ. Přispívá k tomu i skutečnost, že DML-CZ indexuje Google, kde odkazy na položky v DML-CZ zpravidla jsou na předních místech. V období 1. 1.–27. 12. 2009 bylo v rámci statistik Google Analytics zaregistrováno přes 73 tisíc přístupů k DML-CZ ze 177 zemí celého světa (nejčastější přístupy jsou z ČR, USA, Německa, Indie, Slovenska, Číny, Francie, Spojeného království, Polska a Ruska). Denní návštěvnost má trvale vzestupný trend, v posledních týdnech roku 2009 se pohybovala kolem 500. Pozitivní je i zájem vydavatelů časopisů a sborníků konferencí o zařazení dalších položek.

Již nyní je zřejmé, že DML-CZ je přínosem nejen pro odbornou matematickou komunitu, ale i pro pedagogy, kteří mohou snadného přístupu k literatuře využít k efektivnější práci se studenty, a v neposlední řadě i pro knihovníky.

EuDML

Nakonec byly vytvořeny předpoklady pro splnění i posledního ambiciózního cíle projektu: Masarykova univerzita a Matematický ústav AV ČR se spolu s dalšími dvanácti zahraničními partnery účastní mezinárodního projektu EuDML (http://www.eudml.eu/w/Main_Page), jehož cílem je vytvořit v letech 2010–2012 multifunkční digitální knihovnu, která spojí digitální obsah v jednotlivých distribuovaných matematických repozitářích včetně DML-CZ. Zapojení DML-CZ do Evropské digitální matematické knihovny v rámci tohoto projektu nepochybně ještě zvýší zájem o českou matematiku a odborné texty publikované institucemi v ČR.

Sloučíme fyziku s chemií?

Jindřich Bečvář

Jedním ze školských témat, s nímž se v poslední době setkáváme, je **slučování několika předmětů do předmětu jediného**. V tisku i v dalších médiích jsou tyto nápady velmi často prezentovány jako úžasné, všezachraňující, jako to, co našemu školství výrazně chybí, co povede k nepředstavitelnému nárůstu vzdělanosti a co naše školství posune minimálně na světovou úroveň. Jako to, co způsobí, že obliba školy vzroste nejen u žáků a rodičů, ale dokonce v celé populaci.

Školští reformátoři jsou si dobře vědomi toho, že je třeba mít na své straně veřejnost. Proto vyhledávají podporu médií, která veřejné mínění přímo masírují. Bohužel dosti úspěšně. Stokrát opakovaná hloupost se tak velmi často stane „geniálním nápadem“. Kde jsou ty časy, kdy do novin psali vzdělaní a moudří lidé, jako byli Karel Havlíček Borovský, Jan Neruda, Karel Čapek nebo Ferdinand Peroutka, lidé, kteří byli intelektuálně na vysoké úrovni, byli vzdělaní, měli široký rozhled, nejprve přemýšleli a teprve potom psali. Byli schopni rychle odlišit chytrý nápad od hloupého a nebáli se nazývat věci pravými jmény. Pečlivě zvažovali, jaké důsledky přinese zveřejňování těch či oněch názorů, poctivě usilovali o všestrannou výchovu populace, o její vzdělanost, propagovali dobré a užitečné věci.

Poměrně nedávno jsem opět zaznamenal článek o slučování předmětů. V pražském Metru zveřejnila dne 6. února 2009 Alena Hechtová svůj manipulativní článek „Sloučí fyziku s chemií?“. Nevím, zda studenti po takovémto spojení prahnou, autorka si to však dovolí tvrdit: *Osnovy středních škol se revolučně mění. Studentské sny, v nichž by se spojily třeba dva nepopulární předměty do jednoho, možná brzy nabudou reálné podoby.*

Na pomoc si vzala Zoju Franklovou z Národního ústavu odborného vzdělávání, která je zde představena jako **expertka**, bohužel však není uvedeno čeho. Tato expertka sdělila, že se sloučením některých předmětů (např. dějepisu a občanské nauky, fyziky a chemie) ušetří čas, který lze využít třeba na výuku jazyků nebo počítačů. Na takovýto alternativní výklad mělo přý

být během února a března proškoleni 2500 učitelů.¹⁾ Rád bych věděl, jakou aprobaci mají ti, kteří patrně budou vyučovat onu *Chemziku*, resp. *Fyzmii*, a jaký odborný profil mají ti, kteří k takovéto výuce učitele „proškolují“. Rovněž by bylo dobré vědět, jaký odborný profil má expertka, kolik let vyučovala, na jaké škole a jaké předměty.²⁾ Nejvštrícnější k výše zmíněnému proškolení budou patrně ti „učitelé“, kteří nemají aprobaci ani pro fyziku ani pro chemii, případně vůbec nemají vystudované učitelství, resp. vysokou školu. Výše uvedeným „proškolením“ patrně získají „odbornost“ pro výuku jak fyziky, tak chemie.³⁾ Ke spojování fyziky a chemie na některých školách opravdu dochází, např. na Střední průmyslové škole ve Varnsdorfu (viz Právo 25. 8. 2009).

Nevím, kolik je v našem státě učitelů s aprobací fyzika–chemie. Nemyslím, že by jich bylo mnoho. Pokud prosazujeme spojení těchto dvou předmětů, posvěcujeme tak situaci, kdy je výuka vedena neaprobovanými či dokonce zcela nekvalifikovanými učiteli. Na této situaci nic nezmění nějaké dodatečné proškolení.⁴⁾ V každém případě je třeba uvést, že zmenšení počtu hodin fyziky a chemie negativně postihne oba tyto předměty; navíc pak může být další nezanedbatelný počet hodin prohospodařen naivními amatérskými snahami inspirovanými snahou o mezioborovost.

Rád bych ještě poznamenal, že v obecné rovině nemám nic proti myšlence spojení výuky fyziky a chemie. Jsem však přesvědčen, že se jedná o velmi obtížnou záležitost, které je schopen se s úspěchem zhostit jen velmi zkušený a vzdělaný učitel. Děším se toho, jak bude tuto myšlenku realizovat 2500 proškolených učitelů.

* * * * *

S napětím očekávám, kdy nějaký „expert“ z jakéhosi výzkumného ústavu o školství a vzdělávání bude napaden geniální revoluční myšlenkou, aby se v rámci všestranného vidění souvislostí a maximálního ušetření vyučovacího času sloučily všechny předměty do předmětu jediného, do tzv. vševědy. Ten by se pochopitelně neznámkoval, aby nebyli žáci a studenti stresováni, zakončoval by se na všech stupních a typech škol slovním hodnocením. Již se těším na maturitní vysvědčení takovéhoho typu: *Esmeralda má velmi kladné postoje k vševědě, zajímají ji chemické akce a reakce, zejména ty*

1) Podle Z. Franklové se učitelé naučí, jak upravit vzdělávání tak, aby bylo efektivní.

2) Patrně se jedná o expertku na spojení fyziky s chemií. Na webových stránkách Národního ústavu odborného vzdělávání je PhDr. Zoja Franklová uvedena jako tisková mluvčí. Žádnou další informaci tam nenalezneme.

3) Bohužel jsem se nikde nedočel, zda se proškolení 2500 učitelů pro spojení výuky fyziky a chemie opravdu konalo, kdo učitele školil a proškolil, jaký obsah mělo školení, jaký byl výsledek, jak vypadá dokument potvrzující proškolení apod.

4) Za starých časů se užíval velmi výmluvný termín *rychlakvaška*.

s kádinkou na nakloněné rovině a na klatce. Sepisuje nápadité eseje o fyzikálních experimentech s benzenovým jádrem, často však zaměňuje pojmy transformátor a katalyzátor. Trochu chybuje v angličtině ve vymezených slovech a v rodech přídavných men. Práce se zlomky ji příliš nesedí. Vynikající je však její práce s myší.

Vyučovat vševedu by mohl kdokoli, v čemž by bylo jistě možno sledávat výrazný demokratický rys naší školské soustavy, příslušná aprobace by mohla být získána např. soustavným studiem *Školního vzdělávacího programu* a *Učitelských novin*. Učitel vševedy (tzv. Všeučitel) by však musel být soustavně školen v moderních vyučovacích metodách. Takováto školení by byla poskytována výhradně soukromými subjekty podporovanými z evropských fondů.

Pokud bych získal finanční podporu formou nějakého grantu nebo projektu (minimálně 900 tisíc na rok po dobu alespoň tří let), byl bych ochoten se ujmout nevděčného a zodpovědného úkolu a podrobně rozpracovat výše uvedenou myšlenku výuky *Vševedy*. Sepsal bych podrobný program tohoto předmětu pro celou základní školu, pro čtyřleté, šestileté i osmileté gymnázium i pro veškeré odborné školy i odborná učiliště, rozpracoval bych osnovy, standardy, kurikula, kompetence, dokonce i klíčové kompetence (nezapomněl bych ani metodiku práce s myší: klikání levým tlačítkem myši, klikání pravým tlačítkem myši), obšírně bych rozvinul variabilitu *Vševedy*, zformuloval profil absolventa (i absolventky), ani nácvik vztyčeného prostředníčku v rámci výchovy postojů bych neopomněl. Vypracoval bych rovněž veškeré testy pro státní maturitní zkoušky v úrovni A, B, C i D, koncepty školních částí maturitní zkoušky, sepsal bych veškerou legislativu, prováděcí metodiku, nezapomněl bych na logistiku. Rovněž bych vytvořil rámcový vzdělávací program a větší počet školních vzdělávacích programů, sepsal moderní komiksovou učebnici *Vševedy*, žákovské pracovní sešity, učitelský sešit s rozpracovanou metodikou (Tekstbuk, Studentbuk, Týčrsbuk).

Předpokládám, že by se takto vychovala nová generace našich vševedně vzdělaných novinářů, komentátorů, politologů, podnikatelů, manažérů a zejména politiků, regionálních i celostátních. Trochu se však obávám, aby předmět *Vševeda* nebyl lidem obecným nazýván *Plkání*.

A přece se točí! Ale naopak! aneb Ať žije přírodovědné vzdělání!

Jindřich Bečvář

Podpořeno projektem *Podpora technických a přírodovědných oborů* Operačního programu *Vzdělávání pro konkurenceschopnost* (CZ.1.07/4.2.00/06.0005).

Eppure si muove! A přece se točí! – To řekl podle legendy 22. června roku 1633 sedmdesátiletý Galileo Galilei krátce poté, co byl ve velkém sále dominikánského kláštera při kostelu Santa Maria sopra Minerva v Římě přinucen před nejvyšším inkvizičním tribunálem odvolat své názory o pohybech Země, o uspořádání sluneční soustavy a o jejím chodu. Za své odvolání byl odměněn doživotním domácím vězením. Vyhnul se tak přísnějšímu trestu. Připomeňme, že roku 1600 byl v Římě na Campo dei Fiori (Náměstí květů) upálen Giordano Bruno.

Galileo Galilei byl donucen se kát a podepsat prohlášení, v němž je mimo jiné uvedeno: *Byl jsem tímto Sv. oficiem prohlášen za silně podezřelého z kacířství proto, že jsem měl za správné a věřil, že Slunce stojí nehybně jako střed světa a že Země není středem světa a točí se ... mám každým způsobem opustit mylný názor ... nemám mít za správnou tuto mylnou nauku ani ji hlásat, ani jí učit...¹⁾*

Kdyby dnes Galileo Galilei zhlédl zprávy České televize, tzv. Události, snad by v prvním okamžiku zajásal, neboť by ve znělce spatřil rotující zeměkouli. Jeho radost by však byla určitě značně zkalena, měla by velmi hořkou pachutí! Asi by zvolal: Vždyť se točí naopak! Takto by přece Slunce vycházelo na západě a zapadalo na východě! Přírodovědné znalosti a geometrická představitivost tvůrců této televizní znělky patrně nesahají tak daleko, aby si byli schopni představit skutečný chod věcí. Ještě horší je, že si svého nedostatku nejsou vědomi a vůbec jim nepřijde na mysl, že by bylo třeba se

¹⁾ Viz např. G. Loria: *Galileo Galilei*. Orbis, Praha, 1943 (1. a 2. vydání), přeložil F. Topinka; jiné vydání Svoboda, Praha, 1949, přeložil L. Hoch. Viz též É. Namer: *Případ Galilei*. Mladá fronta, Praha, 1982, přeložil P. Horák.

poradit s někým, kdo se v tom „vzná“. Rovněž naprosto nepadá v úvahu, že by snad mohli svůj omyl přiznat. Když byli totiž na chybu upozorněni, sebevědomě prohlásili, že opačně rotující zeměkoule byla jejich uměleckým záměrem! Vysvětlit by se to však dalo spíše záměrem politickým. *Dříve nám Slunce vycházelo na Východě, dnes nám již konečně vychází na Západě!*

Snaha znásilnit skutečnost však nese své plody. Ve zprávách ČT 24 bylo 13. ledna 2009 uvedeno: ... *dodávky plynu by mohly být obnoveny dnes v 8:00 moskevského času, tedy v 10:00 času středoevropského*. To je sice zcela v rozporu se skutečností, ale v naprosté shodě s otáčením zeměkoule, které předvádí znělka Událostí na ČT. Uvidíme, jak se situace bude dále vyvíjet, zda se třeba Příroda „neumoudří“ a nepřizpůsobí. Treba i Příroda přijde s nějakým uměleckým záměrem! Já se v poslední době pro jistotu každý den opatrně přesvědčuji, abych byl v obraze, na které světové straně Slunce opravdu vyšlo.

Naši žáci a studenti mají dnes být – podle mnoha současných ideologů vzdělávání – vychováni k tzv. *flexibilitě*, což je podle slovníku cizích slov *ohýbatelnost, pružná přizpůsobivost*. Měli by se tedy *ohnout, pružně přizpůsobit* a bez přemýšlení, které škodí, a bez námitek, které rozvracejí, přijmout vše, co se jim oficiálně předkládá. Na druhé straně by však měli být připraveni se od toho či onoho názoru kdykoli *pružně odvrátit*, pokud by snad oficiální místa změnila názor. Nebylo by proto divu, kdyby byl nějaký vzpurný student (jehož rodiče nemají žádné významné postavení a nejsou sponzory školy) zajímavící se o přírodní vědy povolán do ředitelny, kde by se musel zříci svých názorů, kát se a podepsat např. takovéto prohlášení: *Byl jsem ředitelstvím školy prohlášen za silně podezřelého z úchyly²⁾, protože jsem měl za správné a věřil, že Slunce vychází na východě a zapadá na západě ...* Ještě pikantnější by však patrně bylo, kdyby byl do ředitelny předvolán učitel fyziky nebo zeměpisu, který by musel podepsat, že *má každým způsobem opustit mylný názor a že nemá mít za správnou tuto mylnou nauku, ani ji hlásat, ani jí učit*. Po odvolání by byl učitel navíc přísně potrestán (odebrání osobního ohodnocení, doživotní dozor v jídelně, třídnictví v nejhorší třídě apod.). Zatím však vůbec není jasné, jak přísně potrestat vzpurného žáka, nechce-li škola přijít o státní příspěvek, který na něj pobírá.

Velmi závažnou otázkou zůstává, zda znělka televizních zpráv se zeměkouli, která se otáčí **naopak**, není vlastně jistým varováním „mezi řádky“, zda není jakousi „ideologickou diverzí“, jak se dříve říkávalo: **Všechno, co ve zprávách uvidíte a uslyšíte, je naopak!**

²⁾ Pro výše uvedené slovo *úchylyka* se jistě brzy najde výstižný odborný výraz, nejráději nějaké vhodné cizí slovo.

Televizní znělka Událostí bývá poměrně často inovována, měněna či modernizována, řekněme tomu, jak uznáme za vhodné. Změna je totiž život! I další tvůrci potřebují honorář, případně stejní tvůrci potřebují další honorář. Snad by mohla být příště natočena znělka se zeměkoulí rotující kolem osy ležící v rovině rovníku (Slunce by pak vycházelo na severu a zapadalo na jihu, případně vycházelo na jihu a zapadalo na severu) nebo by mohla být dokonce natočena znělka ukazující placatou zemi plovoucí na hladině světového oceánu, v němž se Slunce každé ráno znovu rodí a každý večer umírá. A to vše by nesli čtyři velcí sloni stojící na obrovské želvě.

Eppure si muove!, můžeme si dnes říci s Galileim. **A přece se točí! – Blbosti!**

Teorie nevzdělanosti

Jindřich Bečvář

Podpořeno projektem *Podpora technických a přírodovědných oborů* Operačního programu *Vzdělávání pro konkurenceschopnost* (CZ.1.07/4.2.00/06.0005).

Liessmann, K. P., *Teorie nevzdělanosti. Omyly společnosti vědění*. Edice XXI. století, sv. 4, Academia, Praha 2008, 125 stran. V originále *Theorie der Unbildung. Die Irrtümer der Wissensgesellschaft*. Paul Zsolnay Verlag, Wien 2006, přeložila Jana Zoubková.

* * * * *

Jako čtvrtý svazek nedávno založené edice XXI. století, kterou vydává nakladatelství Academia, vyšla velmi zajímavá knížka Konrada Paula Liessmanna (nar. 1953), rakouského germanisty, historika, filozofa a publicisty, profesora univerzity ve Vídni, který byl v lednu roku 2007 v Rakousku vyznamenán titulem *Vědec roku 2006*. V našem prostředí není K. P. Liessmann neznámým autorem; v českém překladu se objevila roku 2000 jeho knížka *Filozofie moderního umění* (Votobia, Olomouc, ISBN 80-7198-444-2).

Liessmannova kniha *Teorie nevzdělanosti. Omyly společnosti vědění* sestává z krátké předmluvy, devíti esejů a poznámek. Uvedeme všech devět názvů, které do značné míry naznačují pojednáváná témata.

1. *Kdo bude milionářem aneb Všechno, co musíme vědět*
2. *Co ví společnost vědění?*
3. *Vzdělanost, polovzdělanost, nevzdělanost*
4. *PISA – honba za pořadím*
5. *Jakou váhu má vědění?*
6. *Boloňa – prázdnota evropského vysokoškolského prostoru*
7. *Elitní vzdělání a antiosvícenství*
8. *Sečteno a podtrženo: hodnota vědění*
9. *Skončíme s reformou vzdělání*

Tak zvanou *společností vědění*, resp. *vzdělanostní společností* se dnes ve dne v noci zaklínají naši i evropští politici, zejména však profesionální školští reformátoři a podnikatelé, pro něž je tato módní vlna vodou na mlýn jejich nepostradatelnosti a nemalým zdrojem příjmů z našich i evropských fondů.

K. P. Liessmann navázal na myšlenky německého sociologa, estetika a filozofa Theodora W. Adorna (1903–1969), který publikoval roku 1959 studii nazvanou *Teorie polovzdělanosti* (v originále *Theorie der Halbbildung*). K. P. Liessmann přesvědčivě ukazuje, že doba za posledních padesát let „výrazně pokročila“, že se dnes již nedá hovořit o *polovzdělanosti*, ale že je třeba mluvit přímo o *nevzdělanosti*, že současná doba nejen odmítá, ale přímo zatracuje ucelené vzdělání, hlubší porozumění jevům a vidění souvislostí. K. P. Liessmann rovněž dokládá, že klasická vzdělanost sama o sobě je nahrazována snůškou střípkovitých informací nebo dokonce módní frázi (a zcela zhoubnou myšlenkou), že všechno lze najít na internetu, že současné proklamace o *společnosti vědění*, resp. *vzdělanostní společnosti* jsou jen fráze, že současné úsilí o vzrůst vzdělanosti je jen zástěrkou ekonomických a politických zájmů, že termín *společnost vědění* je jen politickou nálepkou a módním zaklínadlem.

Teorie nevzdělanosti od K. P. Liessmanna je velmi aktuální knihou, zejména nyní, v době, kdy je reforma základního a středního školství v běhu a agilní reformátoři (zhusta bývalí neúspěšní učitelé a badatelé) a další kořistníci se již napřahují jak na sféru terciární, tak na základní výzkum. V recenzích, které již byly u nás publikovány (např. B. Kartous – Literární noviny a Britské listy, V. Cílek – Vesmír, J. Chuchma – Respekt, D. Olšáková – Dějiny a současnost), se zdůrazňuje, že Liessmannova kniha se týká humanitního vzdělávání a humanitní vzdělanosti. Je to omyl! Tato kniha má hlubší význam, neboť její kritika se vztahuje i na exaktní, přírodní a technické vzdělávání, hovoří o obecné vzdělanosti.

K. P. Liessmannovi je vyčítáno, že jen kritizuje, ale nenavrhuje řešení. Takovýmto způsobem se však dá smést se stolu jakákoli kritika, což se dnes a denně běžně děje. Smyslem kritiky jako takové je upozornit na negativní

jevy a varovat před nimi. Kostruktivnost kritiky spatřuje ten, kdo vidět a rozumět chce, v následujícím: **Vyvarujte se toho, co je kritizováno!** A to je hlavním smyslem Liessmannovy knihy.

* * * * *

Myšlenky a názory prezentované v Liessmannově knize *Teorie nevzdělanosti* přiblížíme čtenářům několika úryvky, které se týkají reformy a reformování, tj. palčivého problému našeho současného školství. Základního, středního i vysokého.

Reformátory vzdělání všeho druhu poji jedině, a to nenávisť k tradičnímu pojetí vzdělanosti. Je jim očividně trnem v oku, že by lidé mohli získat vzdělání neúčelové, souvislé, obsahově ukotvené v tradicích velkých kultur, které by je nejen formovalo, ale také by jim umožnilo nezávislost na diktátu doby a módních vlnách. Vzdělání lidé by totiž byli všechno jiné než bezproblémově fungující, flexibilní, mobilní a týmově svázané klony, jaké by mnozí rádi viděli jako výsledné produkty vzdělávacího procesu. (str. 38)

Odklon od myšlenky vzdělávání se ukazuje nejzřetelněji tam, kde to možná nejméně předpokládáme – v centrech vzdělání samotných. Pregnantním indikátorem toho je od jisté doby realizovaný přesun takzvaných cílů vzdělání na schopnosti a kompetence (skills). Ti, co vyhláší schopnost týmové práce, flexibilitu a ochotu komunikovat za cíle vzdělání, vědí, o čem mluví – mluví o suspendování jakékoli individuality, jež byla kdysi adresátem i akterem vzdělání. (str. 50)

Reformní fanatici chtějí permanentní reformu. Lidé to udrží v pohybu a zabrání se jim v tom, aby dělali to, co od nich reformátoři údajně očekávají. Především, je začlenění do reformního procesu nejlepší možností, jak ochromit jakékoliv myšlení. (str. 114)

Reforma pro reformu ovšem žádné důvody nepotřebuje. Vědci jsou tedy placeni za to, aby instituci permanentně reformovali, místo aby svou energii věnovali výuce a výzkumu. Zároveň se jim však předhazuje, že investují do učení a výzkumu energie příliš málo, protože se musí univerzita rychle reformovat a tak dále. (str. 115)

Jen velmi bohatá nebo velmi hloupá země si může dovolit vypracovávat pro každou generaci studentů nové pojetí studia. Co to znamená? Chaos porodí nové reformy. (str. 115)

Nové struktury se vytvářejí tempem, které nikomu neumožňují ukončit studium v podmínkách, za nichž je začal. A tento nesmysl se ještě beze studu hodnotí slovy change management jako pokrok. (str. 116)

Cokoliv se nezdaří, je proto jen zámlinkou pro novou reformu. Lze tvrdit, že vydařená reforma představuje pro ideu reformy vnitřní rozpor. Pak už by totiž nebylo co reformovat – a to se nesmí stát. (str. 116)

Reformy proto nikdy neuvíznou na mělčině, nejméně úspěšnější jsou právě tehdy, když způsobí chaos, na nějž si všichni stěžují. Protože hlavním smyslem všech reforem je, aby se stávající právní poměry rozpadly, staromódní smlouvy nahradily moderními „dohodami“ a z veřejnoprávních institucí, byt by fungovaly sebelépe, se stala hřiště pro zájmové skupiny, agentury, kliky a investory. Za rétorikou reformy už jasně prosvítá jejich skutečný smysl: privatizace veřejného vlastnictví, proměna záležitostí veřejného zájmu na soukromý zájem. Res publica je pro reformátory nejlépe zajištěna, když se z ní stane res privata. Aniž by to bylo vždy tak jasně formulováno jako v Bajce o včelách Bernarda Mandevilla, je výrazem ducha doby posedlého reformami očekávání, že pronásledování soukromých neřestí neviditelnou rukou milostivého trhu vždy vyústí ve veřejnou ctnost. Reformní nadšení tak ne vždy, ale občas podceňuje neřesti a velmi rádo přeceňuje samospasitelnost trhu. (str. 116–117)

Společnost, která ve jménu domnělé efektivity a oslněná představou, že vše může podřídit kontrole ekonomického pohledu, osekává svobodu myšlení, a tím se připravuje o možnost rozpoznat iluze jako iluze, se upsala nevzdělanosti, ať ve svých databázích shromáždila jakoukoliv sumu vědění. (str. 119)

Poznamenejme, že kritické úvahy o vzdělanosti, vzdělávání a současných tendencích na trhu práce v souvislosti s vývojem školství publikovali nedávno pod názvem *Vzdělanostní společnost? Chrám, výtah a pojišťovna* Jan Keller a Lubor Tvrďý.¹⁾

* * * * *

Připomeňme ještě, že v edici XXI. století jsou publikovány texty současných významných myslitelů, předních světových intelektuálů nejrůznějších profesí, filozofů, sociologů, politologů atd. Jejich kritické myšlenky jsou podloženy jak odborností, tak erudicí, a proto se výrazně liší od názorů soustavně a urputně prezentovaných v našich médiích, kterými je veřejnost neustále masírována.

Předchozími svazky edice XXI. století jsou tyto tři knihy:

1. *Tekuté časy* od Zygmunta Baumana (nar. 1925), polského sociologa holokaustu a postmoderny, se dotýkájí současného světa, „tekuté modernity“, a nejistot našeho života.
2. *Svět je plochý* od amerického politologa a publicisty Thomase L. Friedmana (nar. 1953), držitele tří Pulitzerových cen, analyzuje globalizaci a její vliv na život společnosti.

¹⁾ Sociologické nakladatelství, Slon, Praha 2008, 183 stran.

3. *Velký rozrát* od Francise Fukuyamy (nar. 1952), amerického filozofa a spisovatele japonského původu, pojednává o přechodu k tzv. informační společnosti a jeho důsledcích na společenský život a morálku.

Následovat budou tyto publikace: William Easterly: *Břemeno bílého muže*, Eric Hobsbawm: *Globalizace, demokracie a terorismus*, John Lukacs: *Na konci věku*, Fareed Zakaria: *Postamerický svět*.²⁾

Jednotlivé studie publikované v edici XXI. století se zamýšlejí nad palčivými problémy současnosti i blízké budoucnosti, nad vývojem dnešní společnosti, které jsou dávány honosné, ale naivní reklamní nálepky informační společnost, vzdělanostní společnost, resp. společnost vědění apod. Obsahují úvahy o moderní a postmoderní době, o globalizaci, která ovlivňuje náš život mnohem více, než si uvědomujeme, o naši civilizaci, o konci našeho věku, změnách paradigmatu, o společenském řádu, demokracii, vzdělávání, otázkách hospodářského růstu, morálce apod. Jejich autoři prezentují své originální, velmi kritické pohledy na současný svět, které je třeba v řadě směrů chápat jako vážná varování.

²⁾ Autor tohoto krátkého zamyšlení nad Liessmannovou knihou *Teorie nevzdělanosti* by do edice XXI. století zařadil i malou, nepříliš optimistickou knížku *Znavená Evropa umírá* (Karolinum, Praha, 2000, 179 stran), jejímž autorem je filozof a teolog Otakar Antoň Funda (1943), eseje filozofa Václava Bělohradského (1944) nazvané *Společnost nevolnosti* (Sociologické aktuality, sv. 13, Sociologické nakladatelství, Slon, Praha 2007, 301 stran; druhé, rozšířené vydání 2009), knihu *Mezi minulostí a budoucností. Osm cvičení v politickém myšlení* (Politika a společnost, sv. 3, Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 2002, 263 stran) od Hannah Arendtové (1906–1975), knihy *Éra prázdnoty. Úvahy o současném individualismu* (Edice Střed, Prostor, Praha 1998, 269 stran) a *Soumrak povinnosti. Bezbolestná etika nových demokratických časů* (Edice Střed, Prostor, Praha 1999, 311 stran), jejichž autorem je Gilles Lipovetsky (1944), profesor filozofie na univerzitě ve francouzském Grenoblu.

Svatí patroni matematiků a informatiků

Jitka Zichová

Těm z matematiků, kteří mají rádi historii, legendy a umění.

K mým nejoblíbenějším místům v Praze patří Karlův most s galerií soch svatých mužů a žen. Lze tam potkat i světce svázané s univerzitními obory a fakultami. Přejdeme-li po mostě ze Starého Města na Malou Stranu, pozdraví nás jako první vlevo socha patrona právníků sv. Iva zpodobněného velikánem barokního umění Matyášem Bernardem Braunem. Jako poslední vpravo se s námi loučí ochránce lékařů sv. Kosma a Damián v sousoší s Kristem uprostřed od Jana Oldřicha Mayera.

Vždy jsem se domnívala, že svaté patrony mají pouze tradiční profese existující ve společnosti po staletí. Proto mne velmi zaujal článek [2], v němž je představen španělský světec *sv. Isidor Sevillský* jako ochránce programátorů a internetu. Pocházel z urozené rodiny v Cartageně, žil na přelomu 6. a 7. století a třicet pět let působil na biskupském stolci v Seville. Zřizoval školy a knihovny a sám hodně psal. Je autorem dvacetisvazkové encyklopedie soudobého vědění z medicíny, matematiky, historie a teologie a právě díky svému úsilí zprostředkovat lidem informace byl papežem Janem Pavlem II. na návrh informatiků z Barcelony v roce 2003 vyhlášen patronem internetu a pracovníků v oblasti informačních technologií. V sevillské katedrále je zobrazen slavným španělským malířem Murillem jako sedící biskup s knihou. Katolická církev si připomíná jeho svátek 4. dubna.

Matematika má na rozdíl od informatiky dlouhou historii, a tak mne po přečtení textu [2] okamžitě napadla otázka – kdo je svatým patronem matematiků? Jak jsem zjistila, situace zde není jednoznačná. Světcem, u něhož lze přidělený patronát nad matematikou jasně odůvodnit, je *sv. Anatol z Laodiceje*. Je to osobnost žijící ve 3. století, původem z egyptské Alexandrie. Patřil k nejvýznamnějším učencům své doby, ovládal více vědních oborů. Pro naše účely je podstatné, že se zabýval zeměměřičtím, fyzikou, kalendářem a napsal učebnici aritmetiky. Odešel do Palestiny a když při

jeho pobytu v syrské Laodiceji zemřel tamní biskup, byl zvolen jeho nástupcem. Bývá zobrazován s glóblem a knihou, jeho svátek slaví křesťanský kalendář 3. července.

Dostupné internetové zdroje uvádějí ještě další ochránce matematiků, u nichž se mi souvislost s královnou věd nepodařilo zjistit. Je to jeden muž a jedna žena, které dáme v našem přehledu přednost. *Sv. Barbora* patří mezi raně křesťanské mučednice. Žila na přelomu 3. a 4. století v dnešním Turecku. Byla prý velmi krásná a učená a odmítala sňatek. Chodila mezi skupinu křesťanů ukrývajících se před pronásledováním ze strany římského císaře, pochopila jejich víru a nechala se pokřtít. Její otec Dioskuros, zámožný občan a fanatický odpůrce křesťanství, ji nechal krutě mučit a nakonec stít mečem, přičemž akt popravky vykonal vlastní rukou. Jakmile odložil vražedný nástroj, byl sám zabit bleskem. Tak hovoří legenda. *Sv. Barbora* je dnes známá především jako ochránkyně horníků, má však mimo jiné i patronát nad architektky a matematiky. Svátek má 4. prosince. Je zajímavé, že architekti mohou spolu s matematiky slavit i 3. červenec, který je zasvěcen nejen *sv. Anatolu* z Laodiceje, ale i dalšímu patronu architektů a jednomu z apoštolů, *sv. Tomáši*. *Sv. Barboru* potkáme v Praze na Karlově mostě hned vedle *Braunova sv. Iva*. Je prostřední v sousoší tří světic od jiného hvězdného představitele baroka na českém území, *Ferdinanda Maxmiliána Brokoffa*.

Patronem matematiků je také *sv. Hubert* všeobecně uznávaný jako ochránce myslivců. Žil na přelomu 7. a 8. století, narodil se ve šlechtické rodině v Akvitánii na území Francie. Byl milovníkem lovu a honů. Podle legendy mu zemřela manželka při porodu syna na Velký pátek a on se ještě toho dne vydal na lov. Zjevil se mu jelen se zářícím křížem mezi paroží, který jej obrátil ke zbožnému životu a k přípravě na kněžskou dráhu u biskupa v Maastrichtu. Ten byl později kvůli kritice panovníka zavražděn. *Hubert* po něm převzal úřad, nechal jeho ostatky uložit v Lutychu (Liége) a postavil nad nimi katedrálu. Přenesl do Lutychu sídlo své diecéze a započal tak rozvoj města, jehož krásu můžeme obdivovat dodnes. Svátek *sv. Huberta* slavíme 3. listopadu. V Praze se nachází socha tohoto světce s jelenem na průčelí domu č. 4 U zlatého jelena v Tomášské ulici vedle útulné hospůdky U tří zlatých trojek. Za jejího autora je považován *F. M. Brokoff*.

Matematika je jednou z přírodních věd a patronem všech přírodovědců je *sv. Albert Veliký*, příslušník švábského rytířského rodu ze 13. století. Studoval v Padově, vstoupil do dominikánského řádu a po pedagogickém působení v Kolíně nad Rýnem a v Řezně se stal prvním profesorem univerzity v Paříži, jenž nebyl francouzské národnosti. Přednášel teologii a zabýval se filozofií, ale především bádáním v přírodních vědách – medicíně, zoologii, botanice, mineralogii, chemii, fyzice a astronomii. Jako jeden

z prvních využíval experimentu, nezakládal své učení na autoritativní víře. V šedesáti letech přijal z příkazu papeže místo biskupa v Řezně. K jeho nejvýznamnějším žákům patří Tomáš Akvinský. Sv. Albert, již za života nazývaný doctor universalis, je nejčastěji zobrazován jako biskup stojící u stojanu (pulpitu) s knihou. Jeho svátek si církev připomíná 15. listopadu.

Přejme si tedy, aby zmínění světci bděli nad rozvojem matematických a infromatických disciplín a aby příklad sv. Isidora ze Sevilly, sv. Anatola z Laodiceje a sv. Alberta Velikého povzbuzoval i v dnešní době k badatelské práci a k předávání jejích výsledků novým generacím.

Literatura:

- [1] *Po Karlově mostě. 20 zastavení s Františkem Dvořákem.* Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2003.
- [2] Šilhavá, J.: *Patron programátorů a internetu.* Naše rodina 46/2008, str. 12.
- [3] *Internetové zdroje:* <http://www.katolik.cz>, <http://www.abcsvatych.com>.

Autorka článku upřímně děkuje redaktorce časopisu *Naše rodina* PhDr. Janě Šilhavé za pomoc při rešerši na internetu.